

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 34 | Vineri 30 august 1957 | 4 PAGINI, 25 BANI

A. I. OPARIN DESPRE ORIGINA VIEȚII

Din ziua memorabilă în care a înfăptuit prima, dar una din cele mai însemnate, prin consecințele sale, revoluții — aceea de a se indica în două picături, omul a căpătat posibilitatea să scruteze până departe orizontul și să aștepte treptat cunoștința de lume înconjurătoare. În fața ochilor săi ulmiți se desfășura spectacolul grandios al vieții, scena fiind însăși planeta, iar personajele, întreaga faună și floră ce o populase. Astfel, din timpuri imemorabile, în creierul omului o lăcomie întreabă: cum a apărut viața pe pământ? Mitologia, religia, diferitele sisteme filozofice au încercat rind pe rind, fără succes, să găsească răspunsul la această întrebare. Singura știință permise în sfârșit abordarea rațională a problemei. Astronomia, fizica, geologia, chimia și alte câteva discipline — ajunse în zilele noastre la o labuloasă dezvoltare — își dau mîna spre a contribui la elucidarea acestei enigme primordiale.

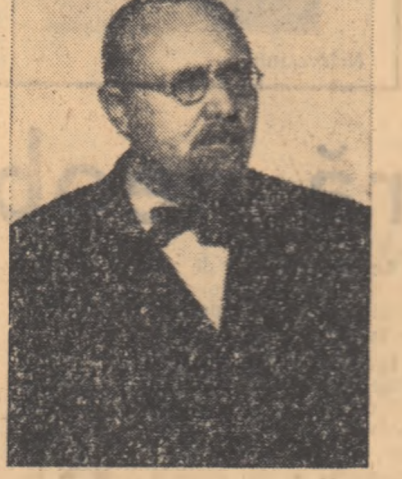
Acad. A. I. Oparin ne vorbește despre ultimele cercetări în problema originii vieții și despre lucrările Simpozionului Internațional de la Moscova

pele că rădăcinile acestui atitudinal negativiste se află nu în esența problemei ca atare, ci în modul metafizic, nestiințific de a o aborda. Teoria darwinistă a evoluției a oferit o bază științifică spre a se pasi la rezolvarea problemei. Acum se lămdește că viața nu e separată de lumea înconjurătoare printr-o prăpastie de netrecut, și că ea a apărut în lumea anorganică ca o nouă calitate în procesul dezvoltării materiei. Fieșce că sintem încă foarte departe de rezolvarea deplină a problemei. Dar, de pe acum bogatul

cooperi cazuri de apariții spontane a organismelor, ci de studierea și reconstituirea pe cale experimentală a fenomenelor ce s-au produs succesiv în procesul dezvoltării materiei. Toate acestea au determinat o cotitură în atitudinea naturalistilor față de problema originii vieții. În timp ce înainte această problemă era de fapt exclusiv din practica științifică, în prezent ea formează obiectul unor cercetări serioase, și se consacră ample articole, studii și lucrări experimentale.

Faptul că participarea la Simpozionul internațional s-a dovedit prin formațiunile științifice, mod de a gândi, convingeri filozofice etc., a-a lăruiri și asupra dezbaterilor. ?

Oamenii de știință care au participat la discuțiile științifice au deosebit principiul evoluției din apariții și dezvoltări vieții pe pământ. Aceasta constituie, ca să spunem așa, trăsătură de unire dintre ei. Dar în afară de asta există între ei serioase divergențe în ceea ce privește etapele dezvoltării vieții. Aceste divergențe au format tocmai obiectul dezbaterilor din cadrul Simpozionului. Printre principalele chestiuni în litigiu amintesc: problema felului cum pe suprafața cîndva alogenă a pământului s-au format substanțe organice complexe, ca de pildă hidrocarburile, lipidele, albulminoidale etc.; dacă viața a apărut în forma unor molecule izolate sau în forma unor sisteme complexe, polimoleculare; cum se abordează asimetria substanțelor organice etc.

Acad. A. I. Oparin

În studiul actual al științei — a conchis Acad. A. I. Oparin — problema originii vieții poate fi soluționată numai prin eforturile unite ale savanților ce lucrează în diferite ramuri ale științelor naturii. Este în afară de orice îndoielă că coordonarea acestor activități și o strînsă cooperare științifică internațională vor contribui la grăbirea rezolvării acestei pasionante probleme.

Victor Rusu

Cu doi ani în urmă, cei mai de seamă biocimiști din întreaga lume, întruniți la Bruxelles, au început o interesantă dispută cu privire la originea vieții. Ei au hotărât să continue cercetările și să se întâlnească în 1957 la Moscova, pentru a continua discuția începută.

Și de data aceasta savanții au fost punctuali la înfăptuire. Peste 40 de savanți cu renume mondial, dintre care trei laureați ai Premiului Nobel (profesorii americani W. M. Stanley și Polling, și savantul englez K.L. Sygne), cu venit de la 17 țări, printre care Franța, Anglia, S.U.A., R.F. Germană, Austria, Japonia etc. la Moscova, să participe la primul Simpozion internațional consacrat problemei originii vieții pe pământ. Conferința a desfășurat o vastă muncă științifică — numai cele 42 de referate prezentate de cei mai de seamă specialiști în acest domeniu alcătuiesc un volum tipărit de 400 de pagini la octavo, iar stenograma discuțiilor alcătuiește de asemenea un volum impresionant.

Știința sovietică a fost reprezentată de o delegație de eminente savanți, condusă de acad. prof. Oparin și din care au mai făcut parte astronomul Pesenkov, acad. Vinogradov, Sapozhnikov, Terenin. Știința românească a fost reprezentată de acad. prof. Macovschi și de dr. S. Oieru.

În legătură cu acest eveniment științific ne-am adresat acad. A. I. Oparin, președintele Comisiei de organizare a Simpozionului, un savant de renume mondial și o autoritate necolectabilă în această materie, care a avut amabilitatea să răspundă pe larg la întrebările noastre.

— Originea vieții, apariția pe pământ a primelor viețuitoare, constituie una dintre problemele fundamentale ale științelor naturii. În cursul primei jumătăți a secolului nostru, literatura științifică mondială nu a făcut decât încercări izolate, prea puține la număr, de abordare a acestei probleme. Fieșce că această situație își avea explicația ei: ea se datorase faptului că pînă la sfîrșitul veacului trecut în rîndurile majorității naturalistilor a dominat concepția apariției spontane a vieții, cu alte cuvinte, convingerea că cele dinlăuntrul și au apărut în mod spontan și nemijlocit din materia anorganică. Cercetările și experiențele efectuate ulterior, și în special de către Louis Pasteur, au arătat în mod clar că mai convingător decât aceste păreri sînt nefondate. Aceasta a însemnat oea mai categorică infirmare a teoriei spontaneității. Ca o reacție paradoxală trebuie amintit și de poziția acelor cercetări care consideră că problema originii vieții ar fi insolubilă din punct de vedere științific, că a persevera în acest domeniu nu însemnă decât a pierde vremea. Astfel este lim-

material de fapte pe care le-a acumulat astronomia, fizica, geologia, chimia și biologia ne permit — în limitele anumitor probabilități — să reconstituim tabloul dezvoltării materiei și al apariției vieții pe planeta noastră. După părerea noastră, această dezvoltare s-a desfășurat în câteva etape succesive.

Prima etapă o constituie apariția celor mai simple substanțe organice — hidrocarburile și derivatele lor, cele mai simple. A doua etapă a acestui proces de dezvoltare a fost marcată de complicarea ulterioară a acestor substanțe, fenomen care s-a produs pe cale abiotică, pe baza legilor generale fizice și chimice, din nașterea substanțelor organice macromoleculare. Acestea erau substanțe mult mai complexe, asemănătoare cu albuminele, acizii nucleici și alți compuși caracteristici proloplasmelor din zilele noastre. Pe această bază se poate presupune apariția unor sisteme primare, care se modificau sub influența mediului ambiant și care erau capabile să reziste legilor selecției naturale. Dezvoltarea evoluției a acestor sisteme poate fi considerată ca a treia etapă, care a dus în cele din urmă la apariția organismelor primare vii — protozoarelor.

Cea de-a patra etapă este importantă practică a acestei teorii — în primul rînd aceea că ea dă un răspuns fundamentat din punct de vedere științific la întrebarea pe care și-a pus-o omul din cele mai vechi timpuri asupra apariției vieții pe pământ. Dar nu numai atât! În momentul de față, simpla studiere teoretică a evoluției fenomenelor ce s-au consumat cîndva pe planeta noastră nu ne mai satisfac. Simțim nevoia să verificăm presupunerile noastre și această fie prin studierea fenomenelor ce au loc în natură, fie prin reconstituirea pe cale experimentală a etapelor de dezvoltare a materiei, despre care a fost vorba mai sus.

Punerea în acest fel a problemei deschide largi posibilități activității practice a cercetătorului. Nu e vorba aici de încercări sterile de a „des-

În aceste zile în Kazahstan

Cînd scriu aceste rînduri aici la Alma-Ata ceasul arată ora 12 noaptea. La București e abia 8 seara. Trebuie să facem un efort de imaginație pentru a realiza ideea că exact în același timp, străzile Capitalei noastre sînt înfese de lume, că pe scenele teatrelor nu s-a terminat încă nici primul act. Aici cortina teatrelor s-a lăsat de mult peste ultimul act. Iar pe străzi răsună acum doar pasii cercetătorilor întîrziți. Ultima mașină s-a întors adinecuri la vila în care sînt găzduiți membrii delegației romine, iar acum, instalații în jurul mesei schimbăm impresiile zilei. Mihail Davidovici, care a fost asistat oaspelele scriitorului Sabit Mukanov nu mai găsește cuvinte pentru a descrie atmosfera înflăcărată în care a decurs această vizită. Masa de prînz pe care a luat-o în tovărășia confrăților kazah s-a transformat într-un adevărat banchet. — În accepția antică a noțiunii — și pentru ca atmosfera să fie deplină nu a lipsit nici figura sătorească a akimului care a rostit, acompaniindu-se la dombră, un cîntec

improvizat în cîntecul prietenilor din România. Cu aceeași însușire relatează dr. Alex. Buia, rectorul Institutului Agronomic din Craiova, aspecte de la înfăptuirea sa de vicepreședinte al Academiei R.S.S. Kazah. Acad. Baiseva. În sfîrșit, se comentează cu satisfacție marea succes de care s-a bucurat din nou concertul Ansamblului artistic U.T.M. interesul cu care publicul a urmărit filmul „Afacerea Protar” care a fost prezentat în cadrul Săptămîinii filmului românesc etc., etc. Da, a fost și azi o zi plină și bogată, cum dealtfel zile ale Deceului prietenilor sovieto-romine în Kazahstan. Fiecare din aceste zile ar merita o cronică separată, dar pentru că nu am posibilitatea s-o fac acum, mă voi limita la câteva notații cu caracter general în speranța că ele vor transmite cititorilor măcar o parte din sentimentele pe care le trăim aici.

gazele noastre. Cînd după 16 ore de zbor cu avionul am ajuns la Alma-Ata acest oraș-grădină unic, cred, în felul său, am simțit chiar din prima clipă că ne aflăm în mijlocul unui popor pentru care ospitalitatea este una din cele mai de seamă virtuți. Am încercat acest sentiment cînd pe aeroport și apoi pe întreg parcursul în oraș, panourile pe care în limbile română, rusă și kazahă sînt scrise cuvinte de salut adresate poporului român, vizînd numărul celor veniți și ne întîmpine, buchețele mari de flori cu care ne-au umplut botele, simțînd atenția deosebită de care sintem înconjurați, grija de a ne ajuta ca să ne întrebunăm timpul cu maximum de folos. Toate acestea ne-au mișcat și ne-au impresionat desigur în chipul cel mai plăcut. Dar mai presus de toate ne-a emoționat dragostea și

Coresp. (continuare în pag. 3-a) *

Anqi Petrescu-Tipărescu Petrodovoreț

Atelierul internațional de artă plastică

Istoria artei mondiale n-a mai cunoscut un astfel de atelier. Este vorba de „atelierul internațional” creat în zilele Fest-valului din inițiativa tinerilor pictori ai Moscovei. Sensul lui era pe cît de nobil, pe a l't de simplu: să se dea posibilitate pictorilor din diferite țări ale lumii să discute nu de la tribuna consfățuirilor oficiale, ci cu pensul și creionul în mînă, lucrînd alături, umăr la umăr, după același model. Diferențele curente existente în pictura universală să se confrunte direct, deschis iar susținătorii lor să-și argumenteze concret, imediat și mai ales convingător ideile.

Un număr atît de mare de țări participante. Dealtfel, colegii sovietici lmi povestea că atunci cînd s-au apucat de organizarea expoziției au avut în vedere o sală obișnuită care să cuprîndă cîteva sute de lucrări. Dar cînd au început să seosească confirmările de participare, au înțeles că nici cea mai mare sală nu poate să adăpostească ceea ce doreau să arate tinerii pictori din toate colțurile lumii. Și atunci inițiatorii lor le-a venit ideea să construiască în acest scop trei pavilioane în Parcul de cultură și odihnă „Maxim Gorki”. Dar cu tot numărul mare al lucrărilor expuse, cu toată diversitatea manierelor de creație și a curentelor reprezentate în mîile de lucrări, pretutindeni stăpînea ideea nobilă, generoasă a luptei pentru pace și prietenie între popoare.

reviu, ci faptul de bază: participarea masivă a tinerilor pictori ai lumii. Sentimentul popului, propriu tinerilor, a îmbogățit întotdeauna arta universală. Pictorul este ochiul și inima poporului său, omul care trăiește frămîntările și aspirațiile epocii sale, exprimîndu-le în forme plastice, specifice artei sale. De aceea, oricare ar fi fost meritele artistice ale lucrărilor expuse nu putem să nu fim recunoscători autorilor lor pentru faptul că ne-au dezvăluit acele laturi ale vieții popoarelor, care i-au impresionat cel mai mult.

Dn multitudinea de impresii cu care m-am întors de la Moscova unde am făcut parte din juriul concursului de pictură, grafică și artă decorativă și aplicată, m-am oprit tocmai la aceasta fiindcă o găsesc semnificativă și caracteristică pentru întreaga atmosferă în care a decurs întrecerea tinerilor pictori.

Mărturisesc sincer că activitatea din cadrul juriului, pentru aprecierea și selecționarea unui număr atît de mare de lucrări, a fost destul de oboșitoare, dar ea n-a adus totodată și satisfacții imense. Și cînd fac această afirmație n-am în vedere numai schimbul atît de rodnic de păreri asupra celorlalți „colegi”, d'psutele unorii foarte aprinse care au împiedicat unele puncte de vedere diferite, asupra cărora dealtfel am să mai

reviu, ci faptul de bază: participarea masivă a tinerilor pictori ai lumii. Sentimentul popului, propriu tinerilor, a îmbogățit întotdeauna arta universală. Pictorul este ochiul și inima poporului său, omul care trăiește frămîntările și aspirațiile epocii sale, exprimîndu-le în forme plastice, specifice artei sale. De aceea, oricare ar fi fost meritele artistice ale lucrărilor expuse nu putem să nu fim recunoscători autorilor lor pentru faptul că ne-au dezvăluit acele laturi ale vieții popoarelor, care i-au impresionat cel mai mult.

— S-au expus foarte multe lucrări — peste 4.500 — au fost reprezentate cea 56 de țări. Pentru prima dată la Moscova, s-a organizat o expoziție internațională la care artele plastice și fie atît de larg reprezentate. Nici un alt orăș din lume nu se poate mîndri cu

SATISFACTIUNI ARTISTICE PREZENTE ȘI VIITOARE

În cei cîțiva ani de studii muzicale la Moscova, am văzut petrecîndu-se multe schimbări. „Văzînd cu ochii”, în firea ei se ridică cariere și construcții arhitectonice noi; de firea dată, venînd toamna la studii „sim-team” că circulația devine tot mai anevoioasă; mii, zeci de mii de automobile noi se rotau pe străzile litu-ranice pentru a își impetuoasa și mîrînd furnicatul de vehicule pînă la incomoditate.

legăturilor muzicale; un progres real! Legăturile noastre care au început prin intermediul A.R.L.U.S.-ului și al Min.șterului Culturii au crescut într-o adevărată prietenie, de la muzicanii la coleg, de la interpret la public, de la compozitor, la critic muzical.

mai bine z.ș, aproape nimic. Intii e vorba despre operă, dar poate că e-acea își are o explicație: teatr-le noastre muzicale abia acum își selicelează un repertoriu românesc. A doua lăsuă poate fi explicată doar prin popularitatea restrînsă a genului (dar această explicație nu e o scuză); e vorba de muzica de cameră. Dacă nu mî înșel, pînă în prezent, nici o formație românească de acest gen nu a concertat în U.R.S.S. Cît de bine ar fi dacă ar pleca pentru concert cele două excelece cvartete ale noastre, (al Ununii Compozitorilor și al Radioului) sau admirabilul trio Valentin Gheorghiu, Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu; și ar putea prezenta, între altele, acele adevărate comori muzicale care sînt compozițiile de cameră ale lui George Enescu.

Tot așa, am asistat treptat la dezvoltarea puternică a schimbului muzical romino-sovietic. Mai demult, la Moscova avea loc anual un concert de muzică românească și, s-o spunem în treacăt, aceste concerte erau mai mult o dovadă a dorinței de a cunoaște muzica noastră, decît o cunoaștere reală (deoarece adeseori se repelea mult mai tînii și în aceeași piesă, iar publicul... se repeța și el în sala cu puține locuri ocupate). Muzicienii noștri erau prea puțin cunoscuți în Uniunea Sovietică; după răsunătorul succes al lui Enescu, în unul din primii ani după eliberare, de această vizită își amintesc și azi cu căldură muzicienii sovietici. Moscova era vizitată cam o dată pe an de cîte o echipă de interpreți romini.

Creția lui George Enescu e tot mai bine cunoscută în Uniunea Sovietică. În cursul ultimei stagiuni, cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la nașterea marelui compozitor, a fost programat un ciclu de lucrări de Enescu, prîntre care S.mfon. a I-a, cele două suite de orchestră și rapsodiile. Rapsodia I-a a devenit o lucrare foarte populară.

La Ununea Compozitorilor sovietici am observat un interes crescînd pentru creația lui Enescu ca și pentru întreaga muzică simfonică romino-șca. Anul acesta (mai exact: între februarie și mai 1957) au avut loc patru audii de muzică românească la Uniunea Compozitorilor. Trei din re-tele au fost organizate de secțiunea de relații externe a Ununii; o a patra, de secțiunea de tînet. De două ori s-a audiat Simfonia de cameră de G. Enescu, iar o dată s-a ascultat, înregstrată la magnetofon, Suita a 3-a. La una dintre audii, s-a ascultat muzica simfonică a 12 compozitorilor romini pe benzi trimise de A.R.L.U.S. Iată fapte îmbucurătoare care ogîndesc un sentiment de prietenie și un real interes colegial pentru lucrările compozitorilor romini.

Și bine, azi lucrurile stau cu totul altfel. Se poate spune că s-a făcut un foarte mare progres în dezvoltarea

mai bine z.ș, aproape nimic. Intii e vorba despre operă, dar poate că e-acea își are o explicație: teatr-le noastre muzicale abia acum își selicelează un repertoriu românesc. A doua lăsuă poate fi explicată doar prin popularitatea restrînsă a genului (dar această explicație nu e o scuză); e vorba de muzica de cameră. Dacă nu mî înșel, pînă în prezent, nici o formație românească de acest gen nu a concertat în U.R.S.S. Cît de bine ar fi dacă ar pleca pentru concert cele două excelece cvartete ale noastre, (al Ununii Compozitorilor și al Radioului) sau admirabilul trio Valentin Gheorghiu, Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu; și ar putea prezenta, între altele, acele adevărate comori muzicale care sînt compozițiile de cameră ale lui George Enescu.

La Ununea Compozitorilor sovietici am observat un interes crescînd pentru creația lui Enescu ca și pentru întreaga muzică simfonică romino-șca. Anul acesta (mai exact: între februarie și mai 1957) au avut loc patru audii de muzică românească la Uniunea Compozitorilor. Trei din re-tele au fost organizate de secțiunea de relații externe a Ununii; o a patra, de secțiunea de tînet. De două ori s-a audiat Simfonia de cameră de G. Enescu, iar o dată s-a ascultat, înregstrată la magnetofon, Suita a 3-a. La una dintre audii, s-a ascultat muzica simfonică a 12 compozitorilor romini pe benzi trimise de A.R.L.U.S. Iată fapte îmbucurătoare care ogîndesc un sentiment de prietenie și un real interes colegial pentru lucrările compozitorilor romini.

Și bine, azi lucrurile stau cu totul altfel. Se poate spune că s-a făcut un foarte mare progres în dezvoltarea

mai bine z.ș, aproape nimic. Intii e vorba despre operă, dar poate că e-acea își are o explicație: teatr-le noastre muzicale abia acum își selicelează un repertoriu românesc. A doua lăsuă poate fi explicată doar prin popularitatea restrînsă a genului (dar această explicație nu e o scuză); e vorba de muzica de cameră. Dacă nu mî înșel, pînă în prezent, nici o formație românească de acest gen nu a concertat în U.R.S.S. Cît de bine ar fi dacă ar pleca pentru concert cele două excelece cvartete ale noastre, (al Ununii Compozitorilor și al Radioului) sau admirabilul trio Valentin Gheorghiu, Ștefan Gheorghiu și Radu Aldulescu; și ar putea prezenta, între altele, acele adevărate comori muzicale care sînt compozițiile de cameră ale lui George Enescu.

Și bine, azi lucrurile stau cu totul altfel. Se poate spune că s-a făcut un foarte mare progres în dezvoltarea

Anatol Vieru

Ce-mi evocă o insignă...

„Din bogata colecție de insigne ne care le-am adunat în căldoriile făcute prin strădănat, aleg insignă A.R.L.U.S.-ului. O pun în fața mea și prîvind-o, îmi amintesc de zilele puține dar luminoase pe care le-am petrecut în România acum nouă ani. — Îți amintesc, îmi spune ea, ce mult te-ai mirat și cîte reproșuri ți-ai făcut că știai atît de puține despre această țară frumoasă și despre oamenii ei minunați. Ai rădăcîi pe străzile Bucureștilui, atît de asemănătoare cu străzile orașelor rusești, ai trecut pe lângă sala atît de asemănătoare cu satele Ucrainei și te-ai gîndit că decenii și secole de-a rîndul au trăit alături aceste popoare vecine care s-au interesat foarte puțin unul de

Articol scris pentru „Veac nou”

atît și și-au făcut foarte rar vizite. Și atunci ți-ai dat limpede seama că orînduirea capitalistă dezbină popoarele și că socialismul le apropie.

Din noianul de impresii, cel mai adînc mi s-a întipărit în minte căldura prieteniei cu care am fost întîmpinați. Îmi amintesc de jărîni buni, ospitalieri, care ne-au poștit la ei acasă și ne-au ardat odăile lor curate, dar în primul rînd îmi apare în minte imaginea luminoasă a copiilor romini. Cîi de calde erau cuvintele lor de bun venit, cîi de sinceră bucuria că ne cunosc. Pretutindeni am găsit prieteni. Ce bine i sîi ai prieteni.

România se găsea atunci în primii ani ai libertății noi, libere. Pe străzile Bucureștilui am văzut urme ale vechilor rînduiri. Îngîz micile magazine vegheau cu stră-nicie propațietarii lor, aruncînd în jur priviri alarmate. Într-o parfumerie care semăna cu un salon munden, o marhiză cu părul alb și două domnișoare îmbrăcate elegant, mi-au oferit cu un zîmbet fermecător un lucru de nimic — o sticlucă complicată purtînd o etichetă porțiană veritabilă.

Ipoecizia sub eticheta Coty-ului parizian — iată conținutul vechii Romîniilor burghize. De cîrînd am cîtit cu plăcere că în România, în anul 1954, în comerțul cu amănuntul sectorul socialist reprezenta 98,7 la sută și că producția industrială a crescut de trei ori în comparație cu perioada antebelucă.

Acum sintem buni prieteni și grănițele nu ne mai despart. Dimpoțriivă, ne unesc. Ne vizităm recîtoroc. Oamenii noștri de știință se întînesc cu oamenii de știință din România, Caragiale a devenit și clasicul nostru, iar Sadoveanu nu este pentru noi un scriitor străin; îl iubim la fel de mult ca și pe scriitorii noștri, iar porumbul crește la noi ca și la voi, și jărîni voștri vin la noi, iar ai noștri la voi, pentru schimb de experiență.

De cîrînd i-am primit ca pe niște prieteni pe tinerii artiști talentați din România, care ne-au încantațat cu minunatele voastre cîntece. De altfel, George Enescu ne-a făcut de mult cunosțînți cu ele.

În lînchere vă mărturisesc sincer că doresc din inimă să vă vizitez din nou țara, să văd cum s-a dezvoltat tîndrul vostru stat socialist, să rădăcesc puțin pe străzile Bucureștilui, să admir munții Sinaiei și sondele orașelor petrolifere. Să respir din nou aerul dăltor de viață al prieteniei dintre popoarele noastre...

Ligia Macovei D. Zaslavski

Misiunea rachetei

Un comunicat TASS, sobru și concls: În Ununea Sovietică a fost lansată experimental o rachetă intercontinentală. Totul a funcționat cu o precizie de cea sormic. Instalațiile s-au comportat ireproșabil. Ora fixată, cineva cu inima strînsă de emoție a declanșat un mecanism și racheta și-a luat zborul. Cîrînd ea a atins înălțimi încă netîncute. Au trecut câteva clipe și ea a străbătut distanțe încă nestrăbătute într-un timp atît de scurt.

Apoi racheta a căzut în regiunea fixată. Toate calculele s-au dovedit a fi fost exacte: racheta a reprodus cu fidelitate vîsurile muncitorilor, inginerilor, savanților pe care zorile i-au găsit nu o dată discutînd, calculînd, gîndînd... Racheta a îndreptățit nădejdile tuturor. Ea n-a dezamăgit pe nimeni. Și totuși...

Am cîtit acum cîțva timp o știre despre un proiect teleghidat al armatei americane, care și-a găsit înțta. Căzul nu e pare-se unic pe poligoanele americane... E neplăcut să ai arme despre care știi de unde le lansezi dar nu știi unde ajung. Dacă îți lovesc casa, grădina, școala în care îți tocmai confecționează sub bancă avioane de hîrtie? E încă și mai neplăcut să vezi că alții dispun de arme care pot atinge orice colț al lumii cu aceeași precizie cu care trenul Pullman străbate America de la est la vest. Și încă fără pericol de dozare...

Da, unii vor fi dezamăgiți de racheta sovietică — lor le plac cuțitele numai cu un singur tăiș. Cînd amenință se umflă: — Vom dîstruge Moscova într-o singură clipă. Dar cînd Moscova îl avertizează: fiiți atenți, — apusul e tot atît de vulnerabil ca și răsăritul, ei se dezumflă repede: — Să ne mai gîndim...

Ultimii ani au arătat: Uniunea Sovietică nu rămîne niciodată datoră cu nimic necesităților de apărare. Unii cred că faptul că Statele Unite au construit și lansat prima Bombă atomică a pus Uniunea Sovietică într-o lumină nefavorabilă. Dar lucrurile stau tocmai invers. Oamenii nu văzut ce destinație dau energiei atomice guvernul american pe de o parte, guvernul sovietic pe de altă... Rezultatul a fost că Uniunea Sovietică a fabricat bombe atomice puțin în urma Statelor Unite, dar a construit prima uzină atomică electro-atomică din lume cu mult înaintea acestora!

Unora le place monopoliul. Ei adună pietre cu care fac ostentativ exerciții în direcția vecinului, dar se supără cînd vecinul adună la rîndu-i pietre. Ei își arogă dreptul la atac, dar negă dreptul la apărare. Există însă în lume nu numai dorinți absurde ci și realități obiective. Lansarea rachetei intercontinentale în Uniunea Sovietică, e menită să tempeze pe absurzi, să-i aducă la realitate... Fieșce, lansînd racheta omenii sovietici nu s-au gîndit să atace sau să amenințe pe nimeni. Dar e bine ca cel ce dă tircoale casei să vadă pușca atîrnată în pridvor...

Vor trece anii, se va fi terminat scrierea istoriei războaielor, va începe să l'e scriă istoria păcii. Rachetele vor purta atînci deasupra continentelor nu explozive ci poate pachete cu zăre și scrisori, sau poate cutii cu medicamente cu inscripția „urgent!” Rachetele vor aduce servicii mari, vor apropia oamenii, vor îndepărta moartea. Decamdată racheta sovietică ține și ea noartea la distanță. Căci ne e pavăză. Și poate fi la nevoie și armă!

Radu Țulescu

ORIZONT

Un film filozofic:

Un film filozofic — și de ce nu? Până acum, catalogele de specii filmice, întocmite după cele mai capricioase criterii pe platourile marilor studii — epoci și melodrame, comedii muzicale și filme „negre”, de groază, de gangsteri etc., filme de aviație sau navale, și mai știu eu câte și câte „formule” și „sortimente” ale faimoaselor „uzine de basme” — n-au recunoscut camerei cinematografice supra putere de a face și filozofie, de a dezbată adică turbatoarele probleme ale dezvoltării materiei, societății și gândirii omenești. Nu s-a zămisit oare ironic atunci când marele Eisenstein și-a afirmat intenția de a realiza un film după „Capitalul” lui Karl Marx, sau când un alt mare cineast realist, Jacques Feyder a susținut că se poate „scotea” un film atractiv și uman după capitolele X-lea din „Spiritul legilor” de Montesquieu sau după o pagină din „Izvoarele călătoriei” de Balzac? Și totuși atunci când în filmul său „Zuidsee”, documentaristul olandez Joris Ivens a creat un record repetat, ca un leit-motiv între scenele de distrugere a cerealelor în timpul crizei din 1929 și imaginea zguduitoare a unui copil cu chipul văgăuit și ochii înecați în tristețe, acest pătrunzător efect de montaj a apărut limpede ca transpunerea vizuală a unei dintre ideile fundamentale ale marxismului.

De ce, atunci, i s-a recunoscut numai poeziei sau romanului o dimensiune „filozofică”, capacitatea de a crea și a dezbată idei și de ce nu și cinematograful, arta cea mai expresivă?

Iată de ce mi se pare greu să analizez filmul „O vară neobișnuită” sub raportul unei sau alteia dintre speciile cinematografice consacrate și îndrăznesc să-l numesc cu un termen nou și puțin cam ciudat un film „filozofic”.

Tocmai pentru că a izbutit să cuprindă în tranta acțiunii această fundamentală dimensiune filozofică a ro-

manului lui Konstantin Fedin, „O vară neobișnuită”, mai mult decât „Primele bucurii”, mi se pare una dintre cele mai interesante și desăvârșite adevăratei cinematografice văzute în ultimii ani.

Unii dintre criticii operei lui Konstantin Fedin, acest mare romancier clasic în viață, au semnalat ca o trăsătură creatoare și originală natura „intellectualistă” a operei sale. Și în „Grăse și ani” sau în „Frații”, în „Răpirea Europei” sau în „Sanatoriul Arktur”, dar mai cu seamă în cele două romane ale unei trilogii încă neîncheiate „Primele bucurii” și „O vară neobișnuită”, Fedin analizează cu perseverență problematica intelectualului, a formării sale spirituale, plină de meandre, de luxuri și refluxuri, în contact cu realitatea, cu evenimentele revoluționare ale epocii. Există în centrul ultimelor sale două romane o turbătoare confruntare de poziții între intelectualul „relativ”, sterilizat de raționalismul sceptic, fruct amar al unui veac de cultură și filozofie burgheză, și intelectualul revoluționar — omul de acțiune, format și educat în lupta pentru dobândirea orânduirii reacționare. În această antiteză Pastuhov — Izvekov, cele două personaje-cheie, rezidă sensurile filozofice cu adevărat rezonanțe ale romanului lui Fedin.

Romanele ale Revoluției din Octombrie „Primele bucurii” și „O vară neobișnuită” folosesc evenimentele unei epoci de cultură în istoria omenirii ca un vast fundal pentru o amplă dezbateră filozofică a problemei destinului omenești, și a izvoarelor care le cunoscăză spiritul revoluționar. A destinului, interpretat nu în mod metafizic și idealist, ci în strânsă dependență cu realitatea vieții. Continutul romanului este extrem de bogat, polifonic, dezbateri numeroase probleme din domeniul politicii, moralei, artei. Această varietate de aspecte se grupează în jurul unei idei artistice și filozofice fundamentale: aceea că destinul omului este sterp, lipsit de sens și frumusețe, a-

tunci când este rupt de lupta pentru transformarea revoluționară a lumii.

Admirabila reușită artistică a filmului, realizat după ultimul său roman, constă în reliefului pe care-l dau episoadele acestei idei majore. Săratov-ul anului 1919, an al războiului civil care sfârșea trupul „maicutei” Rusia, devine locul de confluență al unor destine omeniești, care urmează să comunice sau deosebite, se împletesc sau se confruntă.

Există astfel o „pereche” de destine: Kiril Izvekov și Piotr Ragozin, unite prin idealurile și lupta revoluționară împotriva regimului țarist. Îi regăsim din nou împreună, de astă dată în calitate de conducători politici și administrativi ai orașului. În caracterul subtil diferențiat al celor doi militanți bolșevici — Kiril, sobru, cumpătat și totuși un incorigibil romantic; Ragozin, ascunzând sub aparențele unei energii inflexibile, bogate filioane de lirism — momentele filmului dezvăluie umanismul și patriotismul acestor doi reprezentanți tipici ai noii societăți sovietice. Există apoi o comuniune de destine Kiril Izvekov—Anocica Parabukina, tinăra artistă de teatru, comuniune încheată prin sentimentul pur al dragostei.

Dar, prin contrast, filmul analizează câteva destine omeniești care se despart, urmând căi deosebite, și sfârșind în chip tragic sau jalnic. Așa este de pildă, destinul Lizei Meškova, împlinit odinioară cu cel al lui Kiril — destinul unei ființe slabe, șovănice, incapabilă să lupte pentru dragostea ei și care se supune până la urmă presiunii morale a tatălui, meschinul negustor Meșkov, sfârșind prin a se căsători cu omul pe care nu-l iubește.

În atmosfera furtunoasă a unui moment de răscruce se vor bufora vremelnic și căile, urmate mult timp împreună, de cei doi vechi prieteni, dramaturgul Pastuhov și actorul Tvetuhin. Înfăcțurată de ideile generose ale revoluției, Tvetuhin va găsi un răspuns febrile căutat și adevăratul educației artistice a muncitorilor și țărănilor. Lui Pastuhov, însă, intelectualul conservator și las, partizan al unui izvoare „turn de filde”, viața va sorbi o aspră și holăritoare lecție. Îpocrita lui dezolare în fața evenimentelor ce se succed într-un ritm vertiginos: „De de să fiu al lui sau roș?” Dacă s-a „portocaliu” înseamnă să mă omorâ?” capătă un răspuns drastic chiar din partea alb-gardistilor, care punând stăpânire vremelnic pe oraș, îl aruncă în închisoare. Amintită să fie răpusă, viața acestui intelectual miop, inversnat în „neutilitatea” lui este salvată — ironie a soartei! — de către Armatele Roșii.

Neizvestni: Cap de băiat

„O vară neobișnuită”

Această bogăție de sensuri filozofice născută din violenta dialectică a vieții, devine sensibilă și concretă în țesătura epică a filmului.

Ignorând nebanuuta putere expresivă a metaforei, a simbolului cinematografic, unii teoreticieni continuă să neghe posibilitatea filmului de a crea idei imaginilor sensul profund filozofic al vieții. Lipsa de spațiu mă obligă să spicuiască din numeroase exemple pe care le oferă „O vară neobișnuită”, doar unul de o excepțională forță emotivă. Există în film încă un personaj, fostul ofițer țarist Vasili Dibici, care intruchipează mesajul filozofic al operei. Patriotul rus, care a cunoscut ororile războiului imperialist și a simțit avaria poporului împotriva țarismului, va descoperi adevăratul sens al vieții, înrolându-se în rândurile Armatei Roșii. Destinul lui are însă un final tragic. La capătul luptei victorioase împotriva bandelor alb-gardiste, Dibici este ucis de o glorie dușman, în timp ce se îndreaptă spre satul natal. Momentul de un sfârșit tragic, se petrece în decurul vast al unei poiene scăldată în lumina puternică a soarelui de vară. Urmat de calul său, Dibici pătrunde

în umbra deasă a unei pădurici. Și deodată, pocnetul surd al unei împuscături, iar trupul său se prăbușește la pământ. Banda de contrarevoluționari apare din deșeu și satisfăcută de crima făptuită îi ia pușca, îndepărtându-se. Dibici n-a murit încă. Cu o supra-impresie încordare, el se ridică în picioare. Mîna lui se crispează pe trunchiul mlădios al unei sălcii, pe care îl încovoiează spre pământ. Și, fulgerător, cu un strigăt de cumplită durere, se prăbușește neînșulețit, în timp ce trupul saiei eliberat din strînsoare, zvîrnește, țîșnind parcă spre văzduh. Simbolul de un tragism optimist, declară spontan încercătura sa filozofică: viața unui om a fost răpusă pentru triumful și perenitatea Vieții.

„O vară neobișnuită” este, cum spuneam, un film filozofic. Termenul cam straniu și solemn ar putea trezi bănuiala că filmul ar fi greoi, oțios. Sper însă că am izbutit să conving viitorii spectatori că vor avea prilejul să vadă un film, în care îndemul la meditație și obsesia complexelor sale destine, care-l vor urmări multă vreme, nu dizolvă ci dimpotrivă amplifică lirismul celor mai profunde sentimente omeniești.

Emil Suter

Formația spirituală a lui B. P. Hasdeu

La 25 august s-au împlinit 50 de ani de la moartea lui Bogdan Petriceicu-Hasdeu. Numele sau a rămas strâns legat de istoria culturii; noastre din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în care știința sa s-a manifestat cu aceeași strălucire ca și creația lui poetică.

B. P. Hasdeu s-a născut la Cristinești, lângă Hotin, în 1838. Tatăl său, Alexandru, își făcuse studiile la Harkov, Lvov și München și, caucăr de idelle care stăpîneau viața intelectuală a societății rusești de la începutul secolului al XIX-lea, și-a înscris o cultură enciclopedică. După ce și-a terminat studiile liceale la Chișinău, B. P. Hasdeu s-a înscris la Universitatea din Harkov, unde urmasa și tatăl său, și pe lângă grădă de a învăța carte a avut-o și pe aceea de a deveni un cetățean adevărat. Mișcarea de eliberare din Rusia aflase ecou în lumea universitară, alți prieteni profesori și alți prieteni studenți, în preocupările cărora își făcuseră loc ideile gânditorilor revoluționari democrați Herzen și Belinski, și se știe că Hasdeu a

ca poporul român; în aceeași limbă el și-a exprimat celor dinți meditații lirice ale sale, rod al influenței pe care au exercitat-o asupra lui poezia lui Pușkin.

Nu trece mult de la sosirea lui în țară și Hasdeu își dă în viteză variatele inclinări științifice, literare și politice. În 1857, în toată strălucirea, își pune toată energia și toată talentul în slujba unității și a marilor reforme sociale. El luptă împotriva „monstruoselor coaliții” și, așa cum se învârtăse contra țarismului, își îndreaptă mai tiru atacurile împotriva monarhiei, complice a claselor exploatare.

În opera poetică a sa, ca și în activitatea științifică, Hasdeu se dovedește a fi un strălucit discipol al școlii rusești. De la Belinski învățase că artistul îndeplinește un rol social, că nu există „artă pentru artă”, și tot de la el știe că istoricul, departe de a fi simplii registratori de date, trebuie să fie adevărați artiști. „Faptele istorice pe care le găsim în izvoare nu sint decît pietre și cărămizi; numai o fire de artist va putea îndrăzni din acest material o clădire frumoasă” — scria Belinski; „istoricul este un avrier și un artist totdeodată”, — repetă Hasdeu în prefața la monografia „Ioan Vodă cel Cumplit”.

Hasdeu vorbea cu pasiune despre clasicul literar rus, într-o noapte din „Povestea lui Odobescu ne informează că marele nostru savant l-a dat posibilitatea să scrie astfel despre Aksakov: „Cunosc numai din spuse cartea lui Aksakov, care mi se pare că, sub titlul ZAPISKI OHOJNIKA, „Scrisorile unui vîntor”, a împrăștiat și a dezvoltat cu un talent admirabil și de tot original în sălbătăcia sa acel tabel al stepelor din Rusia meridională, pe care l-a schițat mingea de maeștru a lui Gogol... Odobescu preciza în notă: „Am vorbit despre Aksakov după aprecierile d-lui Hasdeu”.

Admirarea lui Hasdeu pentru savantul rus se vede în toate lucrările sale. Nu citează un nume fără să-l însoțească cu un calificativ superlativ: „Distinsul armeanist d. profesor C. Paikov de la Petersburg îmi împărtășește într-o scrisoare...” (Etymologicum, 1859); „... eminentul lingvist rusesc Brudovici de Courtenay” (Etymologicum, III, p. XX); „... ilustrul Vostokov, cea mai mare autoritate slavă de atunci” (Cuvinte din bătrîni, II, 269); „... profesorul Veselovski de la Petersburg unul din cei mai ageri scriitorilor contemporani ai cenzurii poporane” (Cuvinte din bătrîni, II, 586).

Cu mulți dintre învățații ruși ai vremii sale, Hasdeu se afla în corespondență asiduă. Scrisorile primite de la Veselovski au văzut de curând lumina tiparului (publicate de Augustin Z. N. Pop în „Tînrul scriitor”) altele, printre care ale lui A. Fotobina, sint citate în lucrările lui Hasdeu.

De la marile gânditori și savanți democrați ruși, de la clasicii literaturii ruse Hasdeu și-a însușit simpatia pentru popor. Legătura cu poporul, cu trecutul lui de luptă și cu aspirațiile lui caracterizează aproape întreaga sa operă. În poezie el se manifestă ca un partizan dîrz în lupta pentru dreptatea și libertatea poporului; în istorie, filologie, lingvistică și folclor, și preocupat mereu de rolul poporului în evoluția societății. „Popor!” — exclamă Hasdeu într-o găsită scrisoare — „lăsați-l să se manifeste în toată libertatea sa!”

„Acastă concepție a fost îmbrățișată de cei mai mulți dintre cercetătorii noștri, care au învățat de la Hasdeu importanța pe care trebuie să o dea poporul în toate marile stări ale limbii, literaturii, viații sociale.”

Prof. univ. J. Byck

luate parte activă la revoltele studenților împotriva conducerii reacționare a Universității din Harkov. Se știe deopotrivă că la el acasă se adunau în discuție săptămîni, în zilele sechere ca caractere, politici, studenții care nutreau aceleași idei și că tînărul nostru revoluționar, reușindu-se în principala, Hasdeu a adăos cu sine ceva din înfăcțurarea luptei împotriva țarismului și a lozincilor.

Se cunosc numele profesorilor pe care i-a avut la Harkov; printre ei slavistul Lavrovski, care în 1852 făcuse cursul de anticărta slavă și filologie slavă, de etnografia slavă, și de gramatica limbii vechi slavă și de istoria literaturii slave; Al. Mickiewicz, fațetele cunoscutului poet, preda dreptul roman; Stanislavski, enciclopedia dreptului; Wacławski, literatura greacă; telecristorul Mellinski, limba rusă; Zernin, istoria. Dintre colegii lui Hasdeu s-a reținut doar numele aceluia care a devenit să devină marele filolog A. Potebina.

Hasdeu s-a stabilit la Iași în 1857. Deși foarte tînăr, el era înzestrat cu o cultură bogată, cu rădăcini în cele mai veritabile domenii ale științei; posedă o largă cunoaștere a celor mai de seamă figuri ale literaturii rusești, în frunte cu Pușkin, Lermontov, Gogol și Turgheniev; înțelega și prețuia camorile artistice ale poporului. Un caiet scris în epoca studiilor lui la universitate cuprinde o disertație despre Petru cel Mare, un studiu despre infanții, ilustrații unor scrieri de istorie, paleontologie, astronomie, câteva opere practice. Într-un pachet de manuscrise din aceeași vreme s-au găsit câteva poezii de inspirație populară, un fragment de roman istoric, câteva fragmente de opere dramatice, toate în rusește; tot în rusește, sint scrise paginile autobiografice care aveau să figureze ca introducere la un studiu despre Nicolae Milescu.

Începuturile literare ale lui Hasdeu sint în limba slavă, limbă pe care o știa bine și pe care o iubea, așa cum își iubea și cea de a doua patrie: Rusia. În limba lui Pușkin și a lui Lermontov, a lui Gogol și Turgheniev avea să își scrie poezia de glorie și de luptă pentru libertate

Scenă din film

Drumul literaturii științifico-fantastice

Dacă ați fi încercat — cu numai zece ani în urmă — să discutați cu cineva despre literatura științifico-fantastică, ați fi primit invariabil același răspuns: „aha... utopiile acelea...” Jules Verne și H. G. Wells!

Astăzi se știe despre acest gen! Despre o literatură științifico-fantastică originală (în afara celorva încercări timide, în mare parte neizbutite) nici pomeneală!

Astăzi, în presa noastră se discută profilul teoretic al genului, îmbinarea anticărării cu bogăția de idei și de simțăminte umane, rolul convențiilor, se încearcă stabilirea unor raporturi între știință, fantezie și aventură.

Asta dovedește că în țara noastră a fost creată o literatură științifico-fantastică, că ea se dezvoltă, că se simte nevoia stabilirii unor principii teoretice.

S-au scris multe articole despre genul științifico-fantastic. Au scris mai mult cei direct interesați — autorii — și mai puțin cei cărora le revine de drept această sarcină — criticii literari.

Ceea ce a dăunat însă, după părerea mea, în aceste discuții, a fost încercările — mărturisite sau nu — de a defini, de a întocmi rețete. În cadrul unor conferințe organizate de Uniunea Scriitorilor și de revista „Știință și tehnică” unii au încercat chiar să stabilească un „procentaj” între știință și fantezie. Și în articolele apărute în presă s-au manifestat asemenea tendințe: s-au făcut propuneri să se limiteze sfera lucrărilor științifico-fantastice la una „cît mai apropiată de ceea ce cunoaște astăzi știința”, sau seus că nu trebuie neapărat să „plutim printre aștri” cînd pe Pământ mai există atîtea probleme interesante de abordat. Cineva a sugerat chiar scrierea unei povestiri științifico-fantastice despre prelucrarea stufului din Delta, confundînd evident rolul literaturii științifico-fantastice cu cel al literaturii de popularizare științifică.

Pe de altă parte, un critic literar recomanda ca finalul lucrărilor științifico-fantastice să evite punerea, din partea cititorilor, a întrebării: dacă toate acestea sint din punct de vedere științific exacte, de ce nu se pun în practică?

Noroc că cititorul acceptă în majoritatea cazurilor convenția, că nu cere decît rareori autorului rețeta „serului” care face învizibil!”; altfel ar trebui fie să inventăm aparatele și substanțele descrise în romane, fie să renunțăm să mai scriem literatură științifico-fantastică.

Cred că este greșit să ne limităm în ce privește genul științifico-fantastic la anumite teme (pămîntul și spațiul), să îngăduim munca de creație prin a stabili cît la sută știință, cîtă fantezie, cîtă aventură și cîtă dragoste să cuprindă o carte. Dacă povestirile științifico-fantastice este veridică, dacă-l face pe cititor să „soarbă cartea” și dacă eroii sint oameni vii, puternici, curajoși, animați de idealuri înalte, ea își îndeplinește rolul.

O cunoaștere a literaturii științifico-fantastice sovietice în toată varietatea ei, ne dovedește cel mai bine acest lucru.

Indiferent de domeniul în care vehiculează, fie că e vorba de un zbor interplanetar sau de inventarea unui detector de minereuri, de o expediție în străindurile pămîntului sau de un preparat pentru accelerarea creșterii plantelor, povestirile autorilor sovietici au o caracteristică comună: zugrăvesc oameni simpli, obișnuiți, care însă săvîrșesc fapte mari și a căror forță rezidă în dragostea pentru patrie și știință, în încrederea și devotamentul față de colectiv.

O altă caracteristică a lucrărilor științifico-fantastice sovietice este aceea că oricît de îndrăzneală, de fantastică ar părea acțiunea întreprinsă de eroi, ea are o bază profund științifică și realistă, în care elementele folosite de autori se sprijină pe cele mai înaltele cuceriri ale științei, iar atunci cînd se pro-

pune cititorului o convenție, aceasta îndeplinește condițiile unei depline veridicități.

Pentru a exemplifica cele de mai sus, să-mi fie îngăduit a aminti pe scurt câteva din cele mai reprezentative opere ale literaturii științifico-fantastice sovietice.

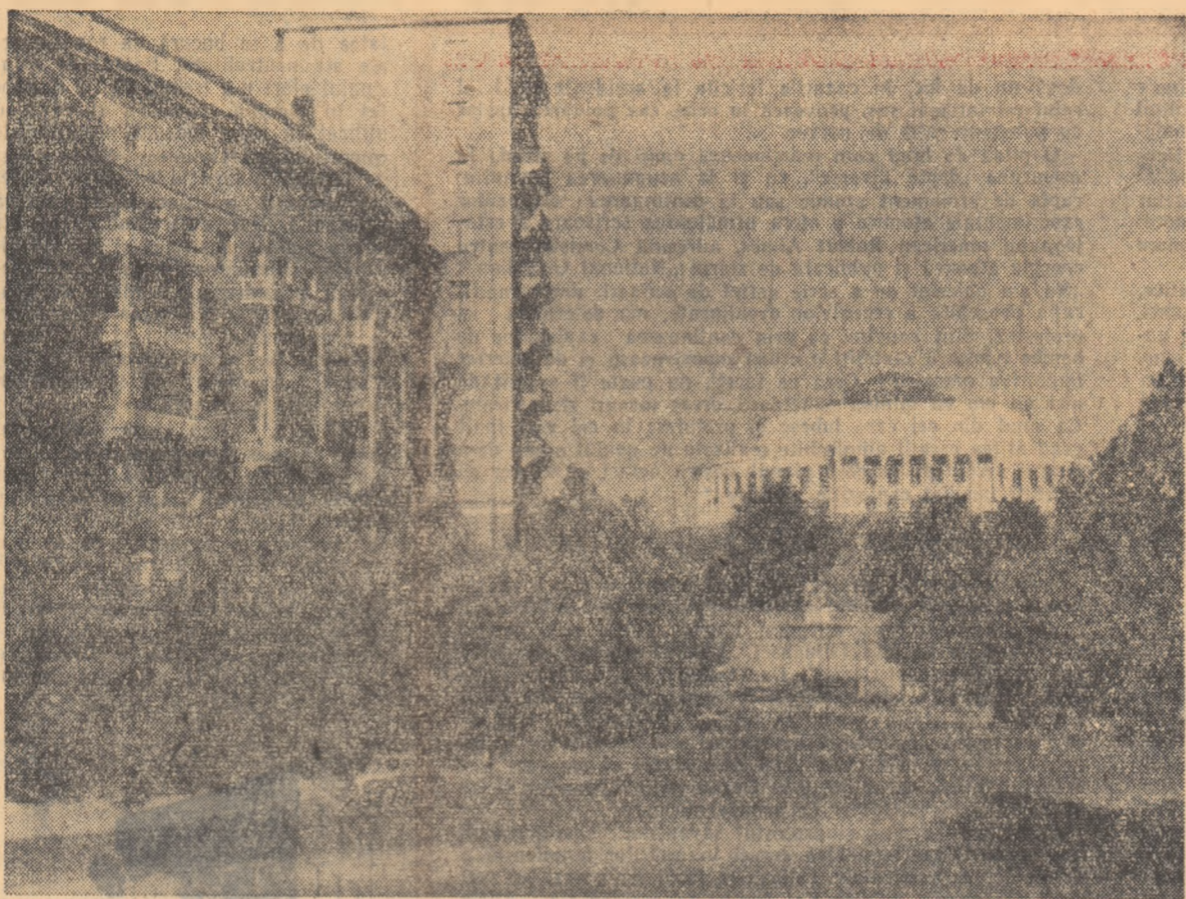
Ceea ce a dăunat însă, după părerea mea, în aceste discuții, a fost încercările — mărturisite sau nu — de a defini, de a întocmi rețete. În cadrul unor conferințe organizate de Uniunea Scriitorilor și de revista „Știință și tehnică” unii au încercat chiar să stabilească un „procentaj” între știință și fantezie. Și în articolele apărute în presă s-au manifestat asemenea tendințe: s-au făcut propuneri să se limiteze sfera lucrărilor științifico-fantastice la una „cît mai apropiată de ceea ce cunoaște astăzi știința”, sau seus că nu trebuie neapărat să „plutim printre aștri” cînd pe Pământ mai există atîtea probleme interesante de abordat. Cineva a sugerat chiar scrierea unei povestiri științifico-fantastice despre prelucrarea stufului din Delta, confundînd evident rolul literaturii științifico-fantastice cu cel al literaturii de popularizare științifică.

Dezvoltarea literaturii științifico-fantastice sovietice este legată de avîntul științei și tehnicii. Din pleiada de tîneri scriitori care s-a dedicat acestei literaturi, trebuie să-i amintim neapărat pe Vadim Ohotnikov, care a scris despre o călătorie în adîncul pămîntului cu ajutorul „cîrții mecanice”, despre un aparat de forat cu ajutorul unei emisii puternice de raze, despre „fulgerul izgonit” și altele și pe V. L. Nemțov, cu ale sale „Trei dorinți” în care a descris un aparat — „ochiul atotvăzător” — rod al celei mai cunoscute fantezie. Se pare că fantezia lui Nemțov a avut un leme științific, deoarece recent, un grup de ingineri sovietici a inventat un microscop cu ultrasunete, cu ajutorul cărui se poate vedea prin obiecte opace.

Dintr-un număr recent al revistei „Tehnika Molodioi” aflăm că și „cîrția” lui Ohotnikov, a trecut de stadiul primelor experimentări.

Radu Nor

Între zăpezi și portocali, sub soarele darnic al Gruziei

Plaza Eroilor din Ibilisi

Cine nu s-a întrebat, citindu-l pe Eschil, de ce marele tragic elin a ales drept loc de surghiuniu pentru cel mai nobil dintre eroii săi, Caucazul? De ce legendele celor vechi, trimițându-l pe Prometeu în Caucaz, căutau tot

ANTOLOGIA NATURII

acolo și lina de aur? De ce mulți dintre poezii lumii au găsit în peisajele caucaziene substanța veșnică și secretă care le-a împropățat cîntecul, ca o fîntînă a tinereții? Să ne amintim bunăoară de Pușkin, ori de Lermontov, ori de alt poet dintre cei atrași de mirajul magnific și tonic al naturii georgiene, sau să ne gândim la Sota Rustaveli, produsul exclusiv al acelor locuri, și răspunsul nu va mai fi greu de găsit.

După ce am văzut peisajele Gruziei, mi-am dat seama ce sînt ele: o antologie a naturii. E drept, antologiile sînt felurite, mai bune, mai rele. Dar antologia asta a făcut-o parca un admirabil cunoscător al geografiei și florei globului și un ins de gust subțire.

Munții Caucazul sînt, se știe, printre cei mai înalți. Marea e alături, în zona ej subtropicală. Țara fiind așezată mai mult în înălțime decît în suprafață plană, nenumerate contraste de vegetație și climă, îmbogățesc natura georgiană cu cele mai neașteptate variații și o împodobesc cu cele mai deosebite frumuseți, aci într-o stranie înfrățire. Manualele de geografie ne pot informa, de exemplu, că mai mult de jumătate din teritoriul Gruziei e împărțit pe înălțimi mai mari de o mie de metri, că o treime din același teritoriu se află mai sus de nivelul mării, de la două sute de metri pînă la o mie, și că numai 13 la sută e cîmpie. Dar ce spun, la urma urmei, astfel de cifre? Acest 13 la sută mărit e lămurit asupra frumuseților litoralului Mării Negre: Din celelalte cifre aș fi gustat Dariulul, cîntecul din Tbilisi, așezarea vechilor cetăți pe creste de munți sau aș fi văzut strălucirea zăpezilor eterne de pe Kazbek și Tetnuld? Mi-ar fi arătat citrele ce înseamnă a coborî de sub zăpezi, pe povirnișuri stîncoase unde nu crește decît floarea regiunii, a trece călare pe catiri, prin nori, a te odihni puțin la umbra de brad și de pin, pe o sârică coboșoasă, și a lua apoi repede, cu automobilul,

i s-a părut că tot nu sînt destule, și mai face; singură, fără concursul omului. Așa e lacul Rîta, unul dintre cele mai frumoase din lume, în apropiere de Gagra. S-a format relativ recent, abia acum cîteva secole. Natura a vrut să-și corijeze, pe semne un neajuns care nu era neajuns decît pentru exigența deosebită a acestei naturi caucaziene cu temperament de autentic artist. Era, spun localnicii, o căldare adîncă, un fel de vale strîvită între munți înalți prin care se scurgeau zeci de pirale reci, adesea repezite și spumegind în cascade subțiri, tocmai dinspre piscuri. Cîndva, un cutremur sau eroziunea vremii a dezghioțat din munte o stîncă enormă și a aruncat-o în singurul loc pe unde se puteau strecura zecile de pirale căzute din munți. Apele s-au oprit așezîndu-se în căldare, norii cerului s-au oagîndit în lac, pîdurile s-au aplecat deasupra lui să-l privească mirate, și acum oamenii vin să admire imaginea muntelui din jur rîsfrîntă în oglinda albastră a lacului Rîta.

Nu mai cu frumuseți însă nu se hrănește nimeni. Chiar dacă acestor frumuseți naturale omul, încă din vechime, le-a adăugat pe ale sale. Și chiar dacă natura îi oferă la tot pasul surprize și cînd ai mai trecut prin același loc nu o dăți. De cite ori trebuie să-ți citim pe Homer ca să-l observăm toată frumusețea subtilă și neconținut nouă? Trecusem o dată de Drumul militar georgian, spre Pansanauri, și nu băgaseam în seamă, de pildă, un frumos munte piramidal, cu totul împădurit. Cînd l-am privit la a doua călătorie și am întrebat cum îi zice, șoferul mi-a răspuns, oarecum indiferent: „Avem atîția, că nu mai ajung numele pentru toți!” Mai tirziu, mi-am dat seama că localnicii văzînd des aceleași locuri își rafinează gustul pentru natură și se lasă impresionați numai de peisajele superioare. Au, într-adevăr, de unde să ateață.

medic nu le-aș putea număra, iar un pahar de asemenea apă sorbit după cîteva sticle de vin îți dă senzația că n-ai băut încă nimic.

Și în niște finuturi unde vița de vie este avere națională, iar vinul produs se ia la întrecere (și adesea levinge) cu cele mai bune vinuri din lume, asemenea apă socot că e la locul ei. Am experimentat-o!

Vălele și dealurile Gruziei, mai ales în Kahetia, unde sînt și excelențe mere, poartă podoaba viței de vie. Sînt vreo 27 de soiuri de vin, nume rotolate; dar au și nume. Numărul 1, Tinandali, vin undelemnii, sec și tare, se bea cu ușurință fără să dea însă rezultate ușurătoare. Aceste 27 de soiuri sînt cele bune, însă mai există și altele.

Dar la urma urmei, ce nu crește în Gruzia? Am văzut brazi și pini și stejar, am văzut tei și salcîmi și frandari, alături de chiparosi, de platani și de palmieri. Am întîlnit arbori de chinină și eucalipti, și am privit lanuri de griu. Am trecut prin porumbiști și m-am odihnit în vii vaste, M-am plimbat prin plantații enorme de tutun și de ceai. Vara și toamna se coc în grădini colhoznice, în livezi ori chiar în unele parcuri, merele și mandarinele, perele, smochinele și pișciștele, bananele și iămiile, rodiile și căsele, moșmoanele, nucile și migdalele, portocalele și strugurii. Magnoliile, călătîndu-se alene în dulcea suflare a brizei cu ducele de porțelan galbul ale florilor niște strani, cresc cu abundență salcîmilor de pe la noi.

Apele muntelui, solul prielnic și soarele todeuna cald, lipsa pe vîi și cîmpii a iernii, fertilizează în Gruzia una dintre cele mai multiple vegetații din lume. În această republică botanică se poate studia pe viu, fără să mai fie trebuință de ierbare ori de sere științifice. Desi trebuie adăugat negreșit că gruzinii, popor harnic și iscusit, nu se mulțumesc cu darurile naturii, și așa cum au făcut uzine și fabrici și mari plantații, sau cum au transformat rîul Iori în Marea Tbilisi (un lac de peste nouă kilometri lungime), au organizat și numeroase grădini botanice științifice, dintre care una, cea de la Batumi, ocupă un teren de 108 hectare, cuprinzînd toate speciile de plante care cresc pe fața pămîntului. Dar aceste grădini au valoare mai cu seamă experimentală. Terenul natural adăpostite mai toate plantele lumii, fără efort deosebit, și cele mai multe dintre ele dau și rod, în condiții normale, intr-atît e de ferm, de hrănitor și de ospitalier solul georgian.

Maikovski, care s-a născut și a copilărit în satul Bagdadi, aproape de Kutaisi, a cunoscut această republică și a îndrăgît-o ca un gruzin. În aspecte

ritate imagini maikovskiene, sobră și de o cadență lirică reținută versurile:

Știu: sînt prostii orice eden, orice rai.
Dar dacă în cîntec intrară,
Pe semne la Gruzia,
la fericitul ei plai
Se gîndiră poezii doară...

răsăna ca cea mai mare prețuire pe care putea s-o acorde cuiva poetul.

Căci natura a fost darnică nu numai cu refuzul și cu vegetația, ci și cu oamenii, cărora le-a dat frumusețe și răz se văd pe glob oameni mai frumoși decît bărbaii gruzini și femeile gruzine, după cum frumusețea lor e sporită de obiceiurile pitorești călăuzite din timpuri străvechi de o etică deosebit sublimă.

Într-o seară, pe cînd beam liniștit niște vin de la Gurgeani, povestînd gazelor ce văzusem pînă atunci din țara lor și citîm plăcusem toate, un tovarăș de ospăț a răspuns umirii mele stîrnite de tezaurul natural al acestei republici, Istorsindumi o veche legendă. O transcriu aici ca pe un fel de acolață a tot ce am încercat să spun acum despre țara pe care cu voluptate și admirație am numit-o antologie a naturii. Transcriu legenda pentru hazul ei subtil, ca și pentru deosebit de profundul ei stil.

Cînd Dumnezeu se acouase să împartă țări popoarelor lumii, gruzinii erau la o petrecere. Petrecerile gruzine sînt, într-un fel, organizate. Se bea în sănătatea celor dragi, de față și absenți. Nu se poate încheia șirul toasturilor înainte de vreme, fără să se aducă jgînire cutiva. De aceea, gruzinii au ajuns la împărțirea prea tirziu, cînd pămînt nu mai rămăsese de loc în megazia divină. N-a lipsit mult să rămîna poporul fără țară. Și numai la rugămintele lor stăruitoare (și poate și contemplîndu-le chipurile de oameni buni și frumoși), Dumnezeu s-a milostivit și le-a dat un îniut pe care-l oprise pentru sine, drept loc de recreație și de odihnă.

Nu știu cine a compus această legendă: poate gruzinii înșiși, poate altă nație din vecinătate. Dar ori care oaspele al Gruziei își dă seama chiar din primele zile de realismul acestei legende.

Gruzinii au meritat acest dar, și astăzi se văd adăugite darurile naturii o mulțime de înfalțuri ale lor, despre care voi vorbi în alte capitole ale prezentelor însemnări de călătorie.

Victor Kernbach

Probleme actuale ale unei mari agriculturi

Tot mai numeroși sînt economiștii străini care, analizînd situația agriculturii sovietice în etapa actuală, își afirmă încrederea în sorții ei de reușită în întrecerea pașnică cu cea mai bogată și mai înaintată țară capitalistă: Statele Unite ale Americii. De altfel, pentru oricine se apleacă cu luare aminte asupra faptelor, apare evident că Uniunea Sovietică are într-adevăr toate posibilitățile de a ajunge și depăși în cîteva ani S.U.A. și în ce privește producția pe cap de locuitor la carne lapte și unt. Cum s-a ajuns aici? Prin zeci de ani de muncă tenace, a unei mari colectivități, și mai cu seamă, prin adevăratul salt făcut de nivelul de dezvoltare al agriculturii sovietice în cursul ultimilor 3—4 ani. Coordonatele principale ale eforturilor titanice făcute în U.R.S.S. pe tărîm agricol în acești ani sînt: 36.000.000 ha de pămînturi destelenite; admirabila înzestrare tehnică a sovozhurilor și colhozurilor, care vădește tendința de a se ajunge la completa mecanizare a lucrărilor în agricultură, la — putem spune — industrializarea producției agricole; cei peste 120.000 de specialiști în agricultură care au fost trimiși să lucreze în colhozuri.

Aceste gîrturi în primul rînd materiale, sînt întregite — pentru depunerea lor valorificarea — de măsurile de natură organizatorică preconizate de P.C.U.S. și guvernul sovietic. Printre măsurile organizatorice, a căror înfăptuire a și început, se numără noul sistem de planificare ce dă încete larg cîmp de activitate inițiativei locale, pînă la colhozuri și întreprinderile materiale a lucrătorilor din agricultură. Această din urmă problemă formează obiectul unui amplu articol publicat de candidatul în științe economice I. Diakonov într-unul din ultimele numere ale ziarului „Pravda”.

Rezoluția plenarei din iunie a C.C. al P.C.U.S. arată că membrii grupului antipartitnic Malenkov, Kaganovici, Molotov au dat dovadă de lipsă de înțelegere a noilor sarcini arătate. Ei nu au recunoscut necesitatea intensificării contereșării materiale a țărîmii colhoznice în mărirea și îmbunătățirea producției agricole. Ei au obiectat împotriva înălțării vechiului sistem birocratic de planificare și a introducerii noului sistem care stimulează inițiativa colhozurilor în administrarea gospodăriei lor, sistem care a și dat rezultate pozitive. Membrii grupului antipartitnic s-au împotrivit desființării celor obligatorii de produse agricole percepute de la colhoznicii, muncitori, și funcționari, s-au ridicat și împotriva altor măsuri importante înfalțuite de partid în domeniul agriculturii.

Problema contereșării materiale a colhozurilor și colhoznicilor în mărirea producției are o mare însemnătate atît teoretică generală, cit și practică — subliniază Diakonov. Tocmai pentru că de principii contereșării materiale multă vreme nu s-a lînut seama așa cum se cuvine, dezvoltarea agriculturii pînă în 1953 nu s-a desfășurat în ritmul în care putea și trebuia să se dezvolte în condițiile relațiilor socialiste de producție.

Modul socialist de producție a creat în U.R.S.S. condițiile în care producătorii este firesc contereșat în muncă ca sa. Pentru prima oară în istoria societății omenești, eliberat de exploatarea, el nu muncete pentru îmbogățirea altora ci pentru sine, pentru soarta societății sovietice. Intemeietorul partidului comunist și al statului sovietic, V. I. Lenin, scria în articolul „Revoluția din Octombrie”, publicat la începutul trecerii Statului Sovietic de la perioada de război la construcția de pace, că dezvoltarea economiei naționale, construirea unei societăți noi, socialiste, poate fi făcută nu prin simplu entuziasm, ci cu ajutorul entuziasmului născut de Revoluție, pe baza interesului personal, al contereșării materiale, a chibzuirii gospodărești. „Contereșarea personală a sublinia Lenin — contribuie la ridicarea producției...”

Această indicație se întemeie pe cunoașterea profundă a legilor de dezvoltare a societății. În socialism, nivelul producției obștești nu dă încă posibilitatea să se înfalțuiască repartiția bunurilor materiale între membrii societății după necesitățile fiecăruia și nici munca nu a devenit încă o necesitate vitală de prim ordin pentru toți oamenii. De aceea, folosirea contereșării materiale pentru întreprinderea oamenilor la muncă creează o necesitate obiectivă și de cea mai mare însemnătate. Dezvoltarea activității creatoare a maselor impune respectarea principiului contereșării materiale, deoarece numai pe această bază pot fi obținute îmbinarea justă a intereselor obștești cu cele personale, ridicarea continuă a producției obștești.

C.C. al P.C.U.S. a scos cu hotărîre la iveală urmările încălcării principiului contereșării materiale, și a elaborat un întreg sistem de măsuri menite să ducă la restabilirea acestui principiu, pentru dezvoltarea continuă a agriculturii socialiste.

Cea mai mare parte a mărfurilor provenite din producția colhoznică se realizează prin sistemul colectărilor de stat, a căror justă organizare constituie o condiție de cea mai mare însemnătate în lărgirea reproducției în colhozuri, a ridicării contereșării materiale a colhozurilor și colhoznicilor, în sporirea producției globale și de mărfuri în toate ramurile producției colhoznice. Fixarea celor obligatorii ale colhozurilor, atît în ce privește producția cerealiară cit și cea animalieră, se face după fiecare hectar de pămînt de care dispun colhozurile. Marea însemnătate a acestui sistem este evidentă. El stimulează întregirea de producții maxime de pe unitatea de suprafață agricolă. Dar principiul de impunere a celor obligatorii de pe fiecare hectar, arată I. Diakonov în articolul amintit, poate juca un rol pozitiv numai în cazul cînd el este respectat cu strictețe. În realitate, însă, pînă la plenara din septembrie acest principiu a fost încălcat, ca urmare a diferențierii nejuste a normelor de impunere cit și impunerea de sarcini suplimentare colhozurilor fruntase. Ca urmare, colhozurile care obțineau succese în sporirea producției colhoznice dădeau cote obligatorii mult mai mari decît colhozurile codase, care nu manifestau grijă pentru avîntul gospodăriei obștești.

O uriasă însemnătate politico-economică pentru dezvoltarea producției agricole o prezintă justa stabilire a prețurilor la produsele agricole. Prețurile judicioase stabilite înlesnesc rezolvarea cu mai multă eficacitate a numeroase probleme ale producției agricole și, în acest caz, sînt o puternică pîrgie economică în mișcarea statului. Nivelul prețurilor trebuie stabilit țînd seama de interesele statului, colhozurilor și colhoznicilor. Valorificarea de către colhozuri a produselor lor la prețurile

stabilite trebuie să compenseze cheltuielile de producție, și în afară de aceasta, trebuie să asigure colhoznicilor recuperarea cheltuielilor necesare pentru dezvoltarea continuă a gospodăriei. În politica prețurilor au fost comise, însă, în trecut o serie de denaturări. Pînă la plenara din septembrie a C.C. al P.C.U.S. prețurile la unele produse agricole erau insuficient fundamentate din punct de vedere economic, ceea ce constituia o frînă în dezvoltarea producției agricole. Printre măsurile luate, se numără mărirea prețului de colectare la păsări și vite de peste 5,5 ori, la lapte de două ori ș.a.m.d.

Statul sovietic înfalțuiește în prezent și alte numeroase măsuri menite să îmbine cit mai strîns interesele unităților producătoare agricole și interesele personale ale lucrătorilor din agricultură cu interesele generale ale statului: ridicarea cantității și calității necentenită a producției agricole. Printre acestea se numără stabilirea pe baze mai echitabile a plăților în natură către S.M.T.-uri, modificările aduse statutului artelului agricol. De asemenea, se extind inițiativele locale a căror eficiență a fost verificată în practică. Este vorba de plata avansurilor lunare în bani, de îmbunătățirea sistemului de asigurări sociale pentru colhoznici, ș.a.

Toate acestea au dus la obținerea în ultimii trei ani a unor succese remarcabile în înflorirea economică a colhozurilor, în mărirea producției-marfă a acestora. Veniturile bănești ale colhozurilor au crescut în 1956 de aproape două ori în comparație cu anul 1953; fondurile indivizibile au crescut și ele de la 69,8 miliarde de ruble, la 98,9 miliarde de ruble. În 1956, cantitatea de cereale colectate a fost mai mare față de anul 1953, cu 1.400 milioane de puduri (aproximativ 22 milioane de tone); la cartofi și legume cu peste 3 milioane de tone, sau cu 54 la sută; la sfeclă de zahăr cu 36 la sută; la carne cu 25 la sută, iar la lapte cantitatea colectată a fost de 1,7 ori mai mare. Pentru produsele predate și vîndute statului, colhozurile și colhoznicii au obținut în 1956 cu 37 de miliarde de ruble mai mult ca în 1952. În medie pe întreaga Uniune Sovietică, valoarea unei zi-muncă a crescut de peste 4 ori în comparație cu 1953.

Stimulul puternic pe care-l constituie intensificarea contereșării materiale a lucrătorilor agricoli se adaugă însemnărilor realizării materiale din domeniul agriculturii, înlesnindu-le pe lor valorificarea, ceea ce garantează înflorirea și pe mai departe a marii agriculturii sovietice.

Prof. univ. Mihai Manoliu

In aceste zile în Kazahstan

(urmare din pag. 1-a)

afăcut-o la colhozul „Luci Vostoka”, unul din colhozurile fruntase din regiunea Alma-Ata. În timp ce membrii delegației povesteau colhoznicilor despre viața nouă care s-a înfalțit în ultimii ani în satul românesc, atenția mi-a fost atrasă de o bătrînă kazahă pe fața căreia se citea că este adînc tuburată. Intrînd cu ea în vorbă am aflat că stația sînt ei sufletești. Unicul ei fiu a căzut ca un erou în luptele din România: „Durerea mamei care și-a pierdut fiul este mai adîncă decît apele mării. Dar gîndul că singele lui nu a curs în zadar, este o mîngînire pentru inima mea...”

Emoționant este și interesul pe care cercurile cele mai largi le arată pentru cultura și arta românească. Expozițiile de grafică, artă populară și de cărți, deschise în cadrul Decadelor, sînt vizitate de un public numeros. Ziarele, revistele, posturile de radio difuzează zilnic materiale ce înfalțuiesc diferite aspecte ale vieții noastre culturale-artistice. Conferințele și expunerile membrilor delegației sînt ascultate cu cel mai viu interes. Seara de literatură și artă românească ce a avut loc luni, s-a bucurat de participarea celor mai bune forțe literare artistice de aici. Toate acestea sînt desigur fapte semnificative și îmbucurătoare.

Tot atît de semnificativ este și marele succes de care s-au bucurat concertele Ansamblului artistic U.T.M. Ansamblul a dat două spectacole în orașul Uralsk și patru concerte în orașul Alma-Ata. De fiecare dată, în fața insistențelor spectatorilor, foarte multe numere din program au trebuit să fie repetate. Mai mult decît atît! De ceva ori, programul concertului a fost modificat „din mers”, introducîndu-se la cererea stăruitoare a publicului, cîntecul în plus care nu fusese prevăzute inițial. La spectacolul dat duminică seara în Parcul de cultură și odihnă „Maxim Gorki” la care au asistat cîteva mii de persoane, orchestra a trebuit să execute peste program „Sanle cu zurgălăi”, „Rapsoadia Romînă” de George Enescu, Angela Moldovan să repete de două ori pe „Marinică”, iar atunci cînd răspundînd aplauzelor și ovaijilor cu care publicul a răsplătit „Ciocirlia” noastră, la un semn al lui Ionel Budisteanu, orchestra a atacat un vechi vals popular kazah, entuziasmul spectatorilor nu a mai cunoscut margini.

În această atmosferă se desfășoară Decada prieteniei sovieto-romine în Kazahstan. Delegația noastră își continuă activitatea în Alma-Ata pînă la 29 august, iar apoi va pleca spre Karaganda, al doilea mare centru al Republicii.

Coresp.

Alma-Ata, august 1957.

Marla Cosmetescu

În colhozurile gruzine se culege ceaul

pe șarpele șoselelor montane, ca la poalele muntelui o colhoznică să-și ofere o smochină coaptă, culeasă atunci din pom?

Coborî de pe muntele rece, pe virful căruia ai tremurat de frig, și jos te scali în marea caldă sau te odihnești pe fîrm, contemplînd portocaii și magnoliile de alături sau brazi din înălțimi.

Marea Neagră e mai frumoasă pe fîrmul răsăritean: e mai liniștită, mai dulce. Am aflat de la o oamnei că iarnă nu are și nici odată pe la ei. Dar crîvîțul de la Comstanța v-a îmbrățișat vreodată? Romînii cînd pleacă vara, în concediu, la Sinaia au nostalgia Mangaliei, și la Mangalia lăe dor de Sinaia. Am stat cîteva zile la Gagra, într-un mare hotel-sanatoriu („Ucraina”), înfipt în pieptul muntelui ca o insăgnă albă. În spațiile hotelului se ridică muntele, pieptii, și puteam să ajung cu mina la brazi, iar în fața, sub balcon, ciocotea marea. De la Sinaia la Vasile Roaită schimbî două trenuri. La Gagra, coboram de la munte la mare, direct pe plajă, cu liftul.

Multe riuri — și lîne și turbulente — curg în Gruzia, și multe lacuri și lezări strălucesc la soare. Dar și naturii

Dar natura trebuie privită și cu ochi practici, ceea ce nu dizolvă deloc emoția artistică. Rurile sînt bogate în pește, ca și lacurile, ca să nu mai vorbesc de Marea Neagră, pe care o cunoaștem din capătul astlalt. Între Aspindza și Vardzia, la un prinț pe iarbă verde, am mincat păstrăvi tripli pe malul Kurei din care erau scoși ca să fie puși direct pe cărbuni.

Natura georgiană, frumoasă și bogată, are în pîntecul munților cărbuni și are peste o mie de izvoare termale și minerale. La Tkaltubo, lîngă Kutaisi, sînt cele mai tămăduitoare ape fierbinți, de unde omul venit în cerje sau adus pe targă, pleacă nu peste prea multă vreme cu sprîjinul propriilor picioare. Apa acestor izvoare de la Tkaltubo are proprietăți radioactive, și o foarte bogată compoziție minerală (azot, bioxid de carbon, calciu, calciu, magneziu, silicați, fier, clor, brom, iod etc.), încă nedescifrată integral. Apa minerală de la Borgomi (clor, brom, iod, sulfazi, bicarbonați, litiu, natriu, calciu, amoniu, magneziu, calciu, stronțiu, bariu, fier și probeabil altele) care se bea mai ales rece e foarte plăcută la gust, vîndecă o mulțime de boli de stomac, de ficat ori de rinichi, pe care nici dacă și fi

Cum trăiește o familie sovietică

Buget actual și perspective de viitor

Este o întrebare pe care și-o pun, desigur, mulți oameni. Cei care au avut prilejul să intrețină o călătorie în Uniunea Sovietică și au petrecut fie și numai cîteva ceasuri în mijlocul unei familii sovietice, indiferent dacă aceasta era familia unui cunoscut om de știință sau doar a unui simplu muncitor, păstrează vie amintirea interiorului ospitalier, unde gazdele i-au înconjurat din prima clipă cu dragoste, ca pe adevărați prieteni, făcîndu-le cunoscuta viață, preocupările, proiectele lor de viitor.

Pe cei care n-au avut încă acest prilej îi invităm să însoțescăm în gînd pe reportierii Natalia Tatarskaia și Alexandr Gurianov de la ziarul „Komsomolskaia Pravda”, care au făcut un raid-anchetă la locuința muncitorului Semion Andrianov, din orașul Gorki.

„Vor fi întîmpinați de Nastasia Andrianova, stăpîna casei. S-a întors abia de cîteva clipe de la serviciu (Nastasia Andrianova e garderobieră la vestiarul bibliotecii universitare) și se pregătea tocmai să-și ia în primire obișnuitele sarcini gospodărești. Vreți să știți cum trăiesc Andrianovii și ce venituri au? Mătușa Nastasia va pune îndată la curent cu tot ceea ce vă interesează. În primul rînd, prezentările de rigoare, care cer oarecare răgaz, fiind vorba de o familie compusă din șapte persoane.

Încă de anul trecut, muncitorul Semion Andrianov, care lucrea la uzina de automobile din localitate, a ieșit la pensie, înfrîntînd 25 de ani de muncă. El primește acum lunar o pensie de 1200 de ruble. Mătușa Nastasia, la rîndul ei, cîștigă lunar 360 de ruble. Dintr-un copii, nu lucrează încă de

cit fiica cea mai mare, Lucia. E o fată liniștită, serioasă, cu trăsături ce amintesc pe acelea ale mamei.

— Lucia e schimbul meu în uzină, obișnuiește să spună cu mîndrie Semion Andrianov, mîngîind-o cu privirea.

După absolvirea școlii profesionale, Lucia s-a angajat la uzina de automobile. Salariul ei se ridică acum la 1000 de ruble.

Celălți membri ai familiei sînt încă pe băncile școlii. Asta nu înseamnă însă că nu au nici o contribuție la completarea veniturilor familiei. Nina, cea de-a doua fiică, e studentă și primește lunar o bursă de 320 de ruble, iar Alia, care urmează cursurile unei școli tehnice, capătă pentru orele de practică efectuate în uzină, 235 de ruble. Mezinii familiei, Natașa și Volodea, au și ei un aport la sporirea bugetului: indemnizația bănească pe care statul o acordă părinților pentru copiii sub 14 ani.

Avînd toate aceste premise, nu e greu să calculați veniturile lunare ale Andrianovilor. Dar e mai comod să vă adresați pentru aceasta mătușei Nastasia, care, ca orice gospodină cu experiență, ține o evidență strictă a veniturilor și cheltuielilor casei. La o decă pe îndatoritoarea noastră găzduind prețiosul carnet de socotele. Și, îndată, veți fi la curent cu toate problemele financiare: venitul total al familiei se ridică la 38.180 de ruble, la care se adaugă peste 3.000 de ruble, reprezentînd primele obținute de către Lucia ori de către Nastasia

Andrianova, precum și valoarea recoltei culese de pe lotul legumicol lucrat de Andrianovii.

Circa jumătate din aceste venituri sînt consumate pentru procurarea produselor alimentare. Să răsfolim carnetul de socotele al mătușei Nastasia. Iată totul cheltuielilor destinate alimentației pe anul 1955: 23.200 de ruble. Această sumă reprezintă 61,1 la sută din venitul pe acel an. Răsfolim mai departe carnetul. În 1956, cheltuielile pentru hrană au reprezentat doar 47,5 la sută din venitul familiei, adică 19.746 de ruble. Cum se explică aceasta? A fost oare nevoie de anumite economii la acest capitol, în favoarea altor cumpărături?

Nicidecum — răspunde Nastasia Andrianova. Îi puteți întreba și pe copiii. Vă vor spune că, dimpotrivă, în această perioadă, ca de altfel și în prezent, mesele au fost mai consistente, menu-ul mai variat, cu mai multă carne. Explicația trebuie căutată în altă parte. Ea constă într-o substanțială îmbunătățire a aprovizionării magazinelor de stat în special cu carne și ouă. Înainte, trebuia să procurăm aceste produse de pe piața colhoznică, unde, firește prețurile sînt mai ridicate.

Despre capitolul îmbrăcămintei puteți cere relații fetelor — Luciei și Aliei, căci la această oră se află și ele acasă. Veți fi astfel informați că anul trecut garderoba fetelor s-a înnoit cu cite un costum-taior, cu rochii și bluze. Pe lîngă aceasta, toți membrii familiei, în afara tatălui și a Ninei,

și-au cumpărat pardesie. Din relațiile Aliei, puteți afla că Nina și Lucia au primit în dar, din partea familiei, cite un ceas de mînă și ca anul acesta, speră să devină și ea posesoarea unui ceas.

Cele 9.025 de ruble rezervate cumpărării obiectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte reprezintă 21,6 la sută din buget, restul veniturii fiind repartizat altor necesități.

Ca oricare altă familie sovietică, Andrianovii își petrec adesea serile vizînd spectacole teatrale ori filme. Iată de ce în carnetul Ninei Andrianova, un capitol special este rezervat „cheltuielilor culturale” (cum le numește în gluma stăpîna casei) ce se ridică la suma de 1.600 de ruble.

Nu vă veți putea părăsi noi prieteni înainte de a răspunde invitației mătușei Nastasia de a servi un ceai cu prăjituri făcute de Alia, care e de pe acum o excelentă gospodină.

Viața Andrianovilor poate părea modestă. Dar asupra acestei familii nu planează spectrul șomajului. În fața celor cinci copii viitorul deschide perspectivele unor condiții de viață din ce în ce mai bune. Lucia este astăzi muncitoare. În curînd însă ea se va înscrie la Institutul Politehnic. La rîndul ei, Alia se pregătește să studieze biologia. Chiar și micul Volodea a început să-și făurească planuri pentru viitor.

Părăsindu-i, e deci firesc să le dorii din toată inima să-și vadă visele cit de curînd împlinite.

Marla Cosmetescu

Fapte diverse din era atomică

distrugere depășesc de sute de mii de ori efectele obișnuite cu cele dintâi instrumente ale morții atomice. Zăganitul de arme atomice a devenit supremul argument în diplomația politică „de pe poziții de forță”. Iar pentru întreprinderea atmosferei de șantaj permanent, se continuă cu încăpăținare exploziile experimentale în ciuda avertismentelor date de savanții din lumea întreagă, alarmajii de nenorociri care pindesc actuala și viitoarea generații, ca urmare a efectelor radițiilor și cenusii atomice.

Toate propunerile, stăruirile repetate ale Uniunii Sovietice, de a se ajunge la o dezarmare atomică și, pînă atunci, la o suspendare și interdicție a experiențelor cu arme nucleare sînt respinse sistematic de puterile apusene, dornice să mențină actuala atmosferă de încordare. Întreținînd o stare de neliniște și făcînd să ațîrne permanent deasupra omenirii noua sabie damoclesiană născocită de armurierii atomici, guvernămîntii occidentali devin odîni în propriile lor țări. Primelele pe care le implică diabolica lor perseverență trezesc conștiința opiniei publice și totodată creează o anumită stare de spirit, individuală și colectivă, care nu prevesțește nimic bun pentru cariera liderilor politici respectivi.

O dramă zguduitoră și cauzele ei

Timp de cîteva zile întreaga poliție engleză a căutat cu intrîngurire să dea de urma soților Andrew și Elsie Marshall, disparuți de la domiciliul lor din Langto (Lancashire), unde se petrecuse o misterioasă dramă: într-o odaie a modestei locuințe ocupată de cei doi soți, au fost găsite moarte într-un singur pat cele trei fetițe ale soților Marshall, în vîrstă de 10, 9 și 5 ani. Moartea celor trei fetițe fusese cauzată de asfixierea cu gazul rețelei de iluminat. Pentru anchetatori nu exista nici un dubiu: era vorba de o crimă. Dispariția inexplicabilă a parișilor dădea naștere și la bucuria unui infanticid, dar nici un mîoi puzabil al unei crime atît de îngrozitoare nu putea fi depistat. Enigma poliției engleze a dezlegat-o, după zădărnice cercetări, apele fluxului care au aruncat pe malul mării la Blackpool, cadavrele strîns înfășurate ale unui bărbat și unei femei, cîrînd identitate: soții Marshall. O scrisoare lăsată de sinucigașii lămură dubla tragedie. Scrisoarea, adresată bunicii copiilor, conținea doar această explicație: „Nu ne mai putem crește copiii în atmosferă de nesiguranță creată de amenințarea permanentă a războiului atomic”. Cu tot lacomismul acestui mesaj, este destul de limpede că dezecilibrul mintal la care ajunseseră cei doi soți — victime ale unei stări de psihoză care nu este deloc inexplicabilă în atmosfera de război al nervilor întretinută de maniacii atomiști — l-a împins la sacrificarea copiilor și la propria lor sinucidere.

Dacă această dramă familiară, de un tragism unic, ar putea să apară totuși ca un caz izolat și nu îndajuns de probator pentru o stare de psihoză generalizată, iată și opinia unui cunoscut specialist despre nevrozele pe care le pot provoca indirect efectele radioactivității: doctorul Roger Pickington, genetician și antropolog englez de vază, scrie într-un articol recent apărut în revista „Asociație medicale britanice”, afirmînd că teza de efecte radioactivității poate provoca stări de nevroză unei jumătăți a populației globului. El menționează că această teză este în creștere și de pe acum s-au văzut cazuri ale unor suferinzi de migrenă, care s-au și creat alături de boala atomică.

Intîmplări atomice din S.U.A.

Să pomenim acum și de cîteva intîmplări — neobișnuite — petrecute dincolo de ocean. La sfîrșitul lunii iulie, un avion de tipul „Globemaster” aparținînd forțelor aeriene militare ale S.U.A., decola de pe un aerodrom situat în apropierea orașului Dover, pentru a transporta în Europa o încărcătură de 25 tone bombe atomice și focosae atomice de proiectile teleghidate. La scurt timp după părăsirea țării din motor s-au defectat și avionul începuse să piardă repede din înălțime. Văzînd primejdia care i amenința pe cei 15 membri ai echipajului, pilotul avionului a ordonat aruncarea în ocean a încărcăturii. Ordinul a fost executat și ucigașoara încărcătură zace acum undeva pe fundul Atlanticului, la o adîncime de 30 de metri și la o depărtare de 160 km spre sud-est de orașul Atlantic — City. Pînă acum scaldîndu-se în marea război americană n-au fost trimiși să încerce primejioasă operație de scoatere la suprafață a armamentului atomic scufundat, iar asigurările date de experții militari că nu există o primejdie imediată, n-au avut darul să liniștească populația de pe litoral.

Cîteva zile mai tîrziu un alt „fapt divers” a provocat o serioasă îngrijorare în rîndurile populației New York-ului. Un vas avînd pe bord o încărcătură de reziduri radioactive ridicate de la o uzină atomică a trustului „General Electric” din orașul Shenectady (Statul New York) naviga pe rîul Hudson, îndreptîndu-se spre ocean, unde trebuia aruncat periculosul transport. Într-un punct situat la o depărtare de 300 km de orașul New York, cele 25 de containere în care se aflau rezidurile radioactive, prevăzute cu dispozitive speciale pentru scufundare, au fost aruncate peste bord. Dar — lucru făcut! — două containere nu s-au scufundat și au continuat să plutească. Intervenind avionul, unul din containere a putut fi scufundat prin mîrlărie. Cei doi al doilea însă i s-a putut da de urmă abia după două zile și a fost „atacat” de aviație cu multă precauție, deoarece, în caz de explozie a conținutului, primejdia de moarte ar fi atins o rază considerabilă.

Acasă! Intîmplare a trezit atenția opiniei publice asupra unei probleme care, privind toate uzinele atomice din S.U.A., provoacă o serioasă neliniște în rîndurile populației din localitățile învecinate. Este vorba, anume, de operația aruncării deșeurilor radioactive în apele fiurilor, operație care,

dacă nu dă loc, în cazurile fericite la accidente de felul celui relatat mai sus, provoacă în orice caz poluarea apelor cu substanțe atît de nocive.

O pildă de felul cum reacționează omul de pe strada la asemenea „fapte diverse”, ca și la acumuarea neîntreținută de armament atomic sau la continuarea exploziilor experimentale atomice o oferă următoarea scrisoare a cetafianului american Robert Aimes, adresată Comisiei pentru energia atomică și publicată de ziarul „National Guardian”: „Nu am obiceiul de a scrie astfel de scrisori, dar semnificația deosebită a recentelor evenimente, mă determină să protestez. Sînt convins că prin continuarea exploziilor de bombe nucleare săvîrșite o crimă monstruoasă și de neiertat împotriva omenirii. Ceea ce faceți, nu poate fi socotit de nici un om cu mîntea sănătoasă drept măsuri de apărare. Ca unul din cei care iubesc și prețuiesc în cel mai înalt grad atîtea creații admirabile realizate de genul uman de-a lungul secolelor, înțeleg planul vostru nefast și vă cer să încetați imediat exploziile atomice!”

Irezistibila avalanșă a protestului public

Protestul acestui cetățean de rînd american e o manifestare a curajului crescînd al opiniei publice în condițiile actuale, cînd asemenea alături implică riscul unei convocări imediate în fața faltoasei „Comisii pentru cercetarea activităților anti-americane”. Dar asemenea proteste se încuetează acum să ridice numeroși cetățeni americani, din toate straturile societății. Demn de relevat în acestea privință este protestul „Federației americane a oamenilor de știință”, care în numele celor 2500 de membri ai săi cere guvernului S.U.A. să obțină prin Organizația Națiunilor Unite interdicția experiențelor cu arme nucleare.

Atitudinea demnă și protestul savanților vest-germani, care s-au ridicat împotriva curselor inarmărilor atomice și a exploziilor experimentale, realiză în jurul păturii tot mai largi ale opiniei publice din Germania occidentală. Zilele trecute, marea revistă medicală vest-germană „Medizinische Klinik” a consacrat un număr special luptei împotriva armelor atomice. Revista relevă, printre altele, pericolul grav al radițiilor atomice.

O deosebită însemnătate în lupta pentru interdicția armelor nucleare și a experiențelor ei a avut-o reuniunea internațională a oamenilor de știință, care a avut loc recent la Pagshaw (Canada) cu participarea unor cunoscuți savanți din S.U.A., Anglia, U.R.S.S., China, Australia și altele precum și conferința internațională de la Tokio care a lansat cunoscutul apel pentru încetarea curselor inarmărilor atomice și a experiențelor cu arme nucleare.

În august a.c. Academia de Științe a U.R.S.S. a publicat o declarație semnată de cei mai de frunte savanți sovietici, prin care sprijină cu tărie lupta pe plan mondial pentru dezarmare atomică și încetarea primejioasă experiențe, cerînd totodată convocarea unei conferințe a reprezentanților oamenilor de știință din toate țările, care să se pronunțe în problema interdicției armelor atomice.

Protestul general și lupta împotriva primejdiei mortale care amenință generația noastră și generațiile viitoare la proporții și va căpăta curînd forța unei avalanșe irezistibile. Nu se poate ca în cele din urmă rațiunea și înșuși instinctul de conservare al majorității omenirii să nu triumfe asupra unei porniri demente de care este stăpînită o minoritate sortită oricum dispației!

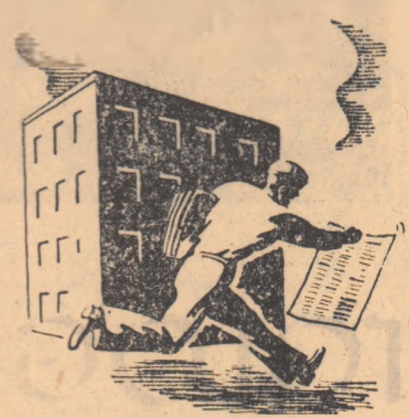
Acastă izbîndă va restitui și erei atomice în care trăim adevărată ei semnificație pentru istoricul de mine: o eră a păcii și progresului pentru întreaga omenire.

M. Mihail

lătea de a se bucura de roadele reale ale neutralității. Faptul că principalul efort n-a trebuit să fie îndreptat în direcția înarmării și că s-au utilizat în mare măsură posibilitățile comerțului cu Uniunea Sovietică și cu țările din lagărul socialist, a creat economiei austriece o conjunctură favorabilă. Dar, deși îmbrățișată de opinia publică austriacă și atît de rașunător triumfătoare — cu ocazia alegerilor prezidențiale, ideea de neutralitate are și adversari refractari, la argumentele istoriei și ale bunului simț. Iar acești adversari se găsesc atît în afara cit și înăuntrul frontierelor austriece.

De curînd, presa vieneză democratică se arătase îngrijorată de două ordine de fapte, deopotrivă de semnificative. În primul rînd se semnalau amplasări de unități și arme atomice la frontiera bavareză; în al doilea rînd, se înregistrau manevrele trupelor N.A.T.O. la frontiera italo-germană. Iar la comandamentele respectivelor din München și Livorno nu s-a ascundea ca operațiile ar fi coordonate și că Austria ar intra „în caz

de război” în sfera de acțiune a celor două sectoare militare. Aceasta nu putea decît completa impresia penibilă făcută, cu cîtva timp mai înainte, cu ocazia vizitei cancelarului Adenauer la Viena, de seria articolelor apărute în „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, în care se arăta că Austria nu poate rămîne neutră și că „în caz de război” va trebui să se ațeseze lagărului occidental.

Recent a fost numit general inspector al armatei austriece Erwin Fussenegger, care a deținut posturi importante în fostul Wehrmacht nazi și a făcut parte din statele majore ale armatelor care au invadat Polonia, Norvegia și Uniunea Sovietică. Faptul vine în contradicție cu tratatul de stat, care prevede că nu vor putea intra în Bundesheer militar care au ocupat ranguri înalte în armata hitleristă. El mai e coroborat atît cu interviul pe care Fussenegger l-a dat cu cîtva timp mai înainte ziarului „Frankfurter Allgemeine Zeitung” și în care susținea că Austria trebuie să fie „un post înalt împotriva răsăritului” cit și cu declarația ministrului de interne Helmer, care a cerut să „nu se uite Ungaria”.

Grupurile reacționare din interiorul Austriei se arată deci solidare cu forțele care, din afară, vizează încălcarea neutralității austriece. Forța lor numerică este redusă, dar importanța lor în viața politică austriacă nu poate fi neglijată. Opinia publică austriacă, care a arătat recent cum gîndește, va și înși, fără îndoială, să-și spună cuvîntul hotărîtor. Forțele democratice sînt hotărîte să dea dovadă de vigilență, spre a împiedica izolarele năzuindu-și revanșarde a repetă o experiență catastrofală. Experiențe care, în definitiv, n-a costat numai neutralitatea Austriei, dar în-săși existența ei ca stat.

Pe urmele lui Doenitz

Presă sovietică arată recent că flota de război vest-germană, care la începutul anului trecut nu dispunea decît de cîteva zeci de matrozi, însuma la sfîrșitul lunii iunie 1957 peste 10.000 de oameni, 80 vase de război și 11 vase ajutoare. Iar ritmul cu deosebire rapid în care se face recrutarea și instruirea forțelor navale dovedește că se urmărește scopuri foarte bine definite.

Știrile acestea au fost recent completate de datele furnizate chiar de ministrul de război de la Bonn cu privire la construcția de submarine. O sumă de 150 de milioane de mărci ar fi destinată construcției a 12 submarine, dintre care primele două au și fost puse pe linia de plutire. Ca și presa sovietică, unele ziare britanice s-au sesizat și „Daily Express” a vorbit despre îngrijorarea opiniei publice britanice față de reinvierea flotei de război vest-germane.

Refacerea mașinii de război germane nu mai este un fapt de dată recentă. Se știe acum că guvernulul de la Bonn și protectorii lor de la Pentagon urmăresc crearea unui puternic instrument militar, care să dispună de toate categoriile de arme, fără a ține seama de riscurile pe care înșuși acesta îl implică pe țara Germană de vest și populația ei. Așa cum a arătat presa sovietică, sfera de acțiune a flotei vest-germane de război renăscute include zona Baltică, o zonă care pînă recent putea fi considerată ca pașnică.

Într-adevăr, în afara celor două s'a te neutre, Suedia și Finlanda, ceilalți riverani, Uniunea Sovietică și Republica Democrată Germană au urmărit în Balta o politică de bună vecinătate și de colaborare. Recent, cu ocazia vizitei în R. D. Germană, A. Mikoyan a arătat importanța pe care Uniunea Sovietică o acordă coexistenței pașnice în jurul acestei mări făcute să apropie. Relațiile cordale sovieto-finlandeze și raporturile corecte sovieto-suedeză îndreptăteau cele mai bune speranțe. Dar apariția primelor submarine vest-germane în Balta aduce

un element nou. El trebuie privit cu deosebită seriozitate și urmărit în dezvoltările lui ulterioare. Căci dacă domniile de la Bonn sînt cei pe care îi știm, nu trebuie să se treacă cu vederea că noii amiral și ofițeri ai flotei vest-germane sînt recruții din cadrele superioare ale fostei flote de război hitleriste. Este o origine și în același timp o tradiție mai elocventă decît toate asigurările eventuale.

Încă o „piață comună”

Realizarea „pieții comune” și a „Luratomului” în occidentul European a dat militatorilor americani din culise ideea de a aplica formula și pe propriul lor continent. Vînturată cîtva timp în presă, teza unei piețe comune sud-americane a fost reluată între cancelarii, pînă, și a pusă apoi pe ordinea de zi a conferinței economice inter-americane din Buenos Ayres. Săsele ei nu pot fi deocamdată prevăzute, pentru că întîmpină rezistență destul de acerbă, dar se pot întrevădea țările urmărite de Statele Unite.

Este evident că nu numai libera circulație a capitalurilor, a materiilor prime și a minii de lucru constituie obiectivul principal. America Latină nu dispune de capitalurile necesare și acordul economic inter-americane ar permite mai departe infiltrarea capitalului nord-american, dacă nu prin Banca Mondială de reconstrucție și Banca de Export și Import ca pînă acum, desigur, printr-un nou organ, nu mai puțin rapace și înrobitor. Structura monoformă a economiei țărilor Americii Latine nu poate face ca libera circulație a materiilor prime să constituie un ajutor real, pentru că industria lor prelucrătoare este foarte redusă. Iar circulația liberă a minii de lucru este o soluție iluzorie, pentru că șomajul și spărlăriea reduce sînt generale tuturor statelor sud-americane.

Altele sînt obiectivele și ele avantează exclusiv economia nord-americană. Ele urmăresc alungarea concurenței britanice și vest-germane de pe piața importurilor sud-americane și asigurarea unor deșuse exclusive exporturilor nord-americane, pentru scurgerea supraproducției proprii. Ele vizează menținerea prețurilor produselor agricole sud-americane, pentru a evita concurența lor pe piața mondială. Infiltrarea capitalului american ar permite trusturilor nord-americane realizarea unor cîștiguri superioare acelor realizate în același sector în Statele Unite, din cauza salariilor și cheltuielilor de producție mult reduse. În sfîrșit, așa zisa „mobilizare economică” favorizează în egală măsură planurile militare de întărire a Americii Latine în dispoziții agresive al Pentagonului.

Rezistențele înfîlțite nu sînt deocamdată prea încurajatoare pentru diplomația nord-americană. Tări acroce ca Argentina și Brazilia se plîng de concurența nelolată a produselor nord-americane pe piața mondială. Tări producătoare de materii prime industriale, cum e Mexicul și Chile, suferă pe urma embargoului în Panama sau Cuba, în Guatemala sau Columbia resentimentele antiyankee sînt categorice. Loviturile de stat, schimbările de junte militare, cascadele guvernamentale, atentele, starea de asediu sînt endemic și nu promit stabilitate oricărui formule politico-economice s-ar realiza pentru moment.

Gazde sau controlori?

Sediul Organizației Națiunilor Unite se află la Lake Success, în Statele Unite. De pe urma acestei împrejurări s-au născut o serie de fapte din care s-ar putea deduce că țara gazdă își permite să se manifeste ca și cum ar fi în situația de a patrona O.N.U., și de a se amesteca în treburile ei. Astfel, Departamentul de Stat își permite uneori să refuze vizele de intrare la lucrările organizației unor persoane care nu sînt pe plac. Deși țara permite accesul observatorilor țărilor nemembre, oamenii domniului Dulles au refuzat recent viza de intrare a unui delegat al Republicii Democratice Germane la lucrările celei de a 12-a sesiuni a Adunării Generale.

O asemenea discriminare s-a mai făcut, e drept, ani trecuți, de pildă cu delegatul Bulgariei. Reprezentantul Federației Sindicale Mondiale n-a putut nici el căpăta în 1956 viza de intrare pentru a participa la lucrările Consiliului economic și social. Motivul sau mai bine zis pretextul invocat este securitatea Statelor Unite. Bine înțeles că asemenea motive-pretext n-a fost invocat atunci cînd era vorba de accesul delegațiilor unor state nemembre, dar care se bucurau de simpatia Departamentului de Stat. Japonia și Republica Federală Germană, Coreea de Sud sau Italia, Austria sau Finlanda, deși nu făceau parte (unele din ele nu fac nici azi parte din O.N.U.) n-au înținit refuzul vizei de intrare. Securitatea este deci înmăntată numai de lagărul socialist, deși faptul că s-au acordat cîteodată vizele de intrare unor observatori diplomatici din acest lagăr a dovedit că integritatea Statelor Unite n-a pierdut nimic.

A sosit însă demult timpul să se renunțe la discriminări: să nu se repete cu Republica Democrată Germană ce s-a petrecut cu Bulgaria înaintea admiterii acesteia în O.N.U. Și acestuia nu numai pentru a nu se crea regim de favoare sateliților americani, aflați și ei deocamdată în afara Națiunilor Unite, dar pentru a nu lăsa să se acrediteze impresia că problemele interne ale acestor organizații mondiale sînt rezolvate sau controlate de Departamentul de Stat.

Cronica

Se pregătește un nou atentat?

Discuțiile febrile s-au dus timo de cîteva zile între Foreign Office și Departamentul de Stat. Nu s-a păstrat nici un secret asupra lor, ci dimpotrivă li s-au asigurat un tam-tam publicitar excepțional. Subiectul îl forma Siria.

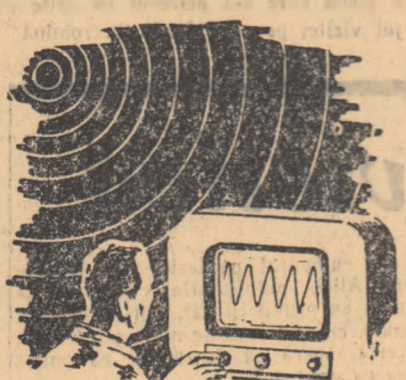
Examinată atent, datele furnizate de oficiile de propagandă respective recedează pînă la identitate informațiile puse în circulație în două momente critice: în prezua agresiunii împotriva Egiptului și în ajunul loviturii de stat din Iordania. Aceasta poate pune într-adevăr pe gînduri și să îndreptățască ipoteza că s-ar proiecta repetarea aventurilor de memorie.

În cazul Siriei, ca și în cele două cazuri anterioare, a început să se vorbească despre „influență sovietică” și să se vorbească „înarmare” ajutor tehnice acordat de U.R.S.S. acestor țări. Și intrucît frontierele Siriei și ale Marii Britanii ajung, pînă la Damasc, securitatea este deosebit de proclamată. Fără îndoială că discuțiile economice sovieto-siriene nu au fost pe placul guvernului de la Washington și Londra. Un ajutor amplu, care să permită unei țări recent scăpate din ghiacele colonialismului să-și capete completa independență economică, nu poate fi acordat de puterile colonialiste. Aceasta cu atît mai mult, cu cît cazul Siriei, reținînd experiența edificatoare a Egiptului, poate deveni, în rîndul său, un exemplu conașgios pentru celelalte state arabe.

Ce urmăresc americanii în Siria s-a văzut atît cu ocazia recentului proces al complotiștilor cit și cu ocazia descoperirii unui nou complot pus la cale de diplomați americani. Declarația ca persoana non grata a ambasadorului sirian în Statele Unite a constituit și ea un precedent semnificativ. Actuala campanie propagandistică nu constituie desigur decît încercarea acțiunii de pregătire psihologică pentru măsuri de alt ordin. Nu este așadar exclus să se audă în curînd de manevre turcești sau irakiene la frontierele

respective, ceea ce ar face parte din cortegiul tradițional al presiunilor indirecte. Cit despre autoritățile iordaniene, s-au și grăbit să-și formuleze amenințările la adresa Siriei.

Dar calculele candidaților la agre-

sione sînt pripite. Siria nu va reproduce schimbarea la față din Iordania, iar vigilenta conducătorilor ei și simpatia popoarelor libere vor împiedica o aventură în stilul Suezului.

Toate drumurile sînt blocate

Secretarul adjunct al Departamentului de Stat, Loy Henderson, a sosit pe neașteptate la Ankara. Specialist în problemele Orientului apropiat și mijlociu, el a participat cu cîteva săptămîni mai înainte la sesiunea de la Karachi a organizației politice externe americane ofensive, și se atribute în mare parte faptul că S.U.A. au adoptat cunoscuta atitudine în criza iordaniană și că s-au grăbit să participe la comitetul militar al pactului de la Bagdad. În sfîrșit, nu se ascunde că recenta sa deplasare în capitala Turciei ar avea o deosebită importanță.

În momentul de față Siria este cauza insomniilor conducătorilor Departamentului de Stat. Descoperirea complotului antiguvernamental din Damasc, epurările intervenite în armata siriană, călătoria președintelui Siriei la Alexandria și convorbirile cu președintele Nasser, au furnizat tot

atîta material de îngrijorare ca și precedentele conversații economice siriano-sovietice și siriano-ceshoslovace. Specialiștii Departamentului de Stat și-au amintit brusc că două conducte petrolifere trec pe teritoriul sirian, una venind de la Kerkuk (Irak), unde interesele americane sînt puternic reprezentate și ală, din Bahrein (Arabia Saudită), unde monopolurile americane au interese exclusive. Ideea că, la un moment dat, guvernul sirian ar putea întrerupe funcționarea conductelor, ca în timpul crizei Suezului, sau că el puțin ar putea cere justificarea majorare a taxelor percepute societăților petrolifere care le utilizează, nu este prea plăcută și nu servește prestigiului american atît de atins de refuzul Siriei de a apela la bincăciarele „doctrinei Eisenhower”. Acesta e sînt preocupările majore ale domniului Henderson și ale acelor care l-au expedit în mare grabă la Ankara.

În capitala Turciei, omul politic american a avut întrevăderi cu membrii guvernului și cu regele Iordaniei. Sentimentele conducătorilor turci și iordanieni față de Siria nu constituie de multă vreme un secret pentru nimeni. Dar la ce ar putea duce un nou acord între trei guverne care nu-și ascund antipatia față de Damasc? Noi concentrări de trupe? Șantajul cu războiul nu mai prinde, pentru că Siria este azi în măsură să-și facă față. O agresiune deschisă? Este plină de riscuri în prezua deschiderii sesiunii Adunării Generale a Națiunilor Unite și după trista experiență a aventurii Suezului. Intimi-

darea opiniei publice siriene prin agitarea răsufletelor lozinci anticomuniste și antisovietice? Adeziunea a-cestuia la linia anticolonialistă a guvernului este prea manifestă, pentru a se putea opera o sciziune serioasă. Organizarea unui nou complot? S-au văzut rezultatele celor două anterioare.

Situația este într-adevăr dificilă: Departamentul de Stat n-are la dispoziție în momentul de față nici un mijloc eficace de a schimba nici stările de lucruri din Siria și nici orientarea guvernului sirian. E o idee cu care ar trebui să se deprimă, așa cum s-au deprins în ultimele săptămîni guvernului de la Londra și Paris cu situația din Egipt și au început tratative cu guvernul din Cairo.

În preajma sesiunii Adunării Generale a O.N.U. Represiunea britanică s-a desfășurat în Oman cu o rapiditate excepțională. Statul major britanic, în posesă de dezastruoase experiențe făcute în aventura egipteană, avea două motive ca să grăbească reprimiștea: în primul rînd, teama ca aliații americani să nu se lanseze într-o campanie mai vastă de „susținere” a insurgenților folosind în același scop și atitudinea dubioasă a Arabiei Saudite; în al doilea rînd, apropierea datei începerii lucrărilor Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. În primul caz, activitatea diplomației britanice a susținut insistent și cu oarecare

succes la Washington acțiunea militară din Oman. S-a vorbit chiar de un acord și e posibil să auzim curînd de un partaj de zone de interese în jurul oazei Buraimi: aceasta ar trece în sfera de interese a lui „Aramco”, pe cînd regiunea sudică ar rămîne exclusiv lui „Oman Petroleum Co”. În al doilea caz, s-a urmărit cîștigarea primei etape la O.N.U. prin respingerea de către Consiliul de Securitate a includerii pe ordinea de zi a problemei agresiunii britanice. Abținerea americană a vrut să marcheze firește nu „lipsa de informații”, cum a fost motivată, ci dorința de a ascunde tirgul Dulles-Lloyd.

„Datoria statelor membre ale O.N.U. — spune declarația agenției TASS din 20 august — este de a opri imediat intervenția colonială, tîrînd în Oman și de a pune capăt amorțelului lor în afacerile în care ale popoarelor arabe”. Dar, așa cum a arătat volul din aceeași zi al Consiliului de Securitate, intervenția colonialistă continuă. Rămîne acum ca cei pînă Adunarea Generală să-și spună cuvîntul: ei îi incumbă peste cîteva zile să condamne agresiunea, așa cum a făcut o și în cazul intervenției împotriva Egiptului și să dispună încercarea inițiativii străine în treburile popoarelor arabe. E o sarcină importantă, care a înaltul for nu i se poate susține fără riscul de a-și strîbi prestigiul.

Adversarii neutralității austriece

Inițiat de Uniunea Sovietică, tratatul de stat a dat Austriei posibili-